

Západočeská univerzita v Plzni

Ústav umění a designu

Diplomová práce

NÁVRHY KNIŽNÍCH OBÁLEK

Hana Mlčochová

Plzeň 2012

Západočeská univerzita v Plzni
Ústav umění a designu

Oddělení designu

Studijní program Design

Studijní obor Ilustrace a grafický design - Ilustrace

Diplomová práce

NÁVRHY KNIŽNÍCH OBÁLEK

Hana Mlčochová

Vedoucí práce: Doc. akad. mal. Josef Mištera
Oddělení výtvarného umění
Ústav umění a designu Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2012

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2012

.....
podpis autora

OBSAH

1	MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE	1
1.1	Dosavadní dílo	1
1.2	Studentské práce	2
1.2.1	<i>Pohádky Václava Čtortka</i>	2
1.2.2	<i>Plakáty – Kůrovec</i>	2
1.2.3	<i>Skicáky</i>	3
1.2.4	<i>Poštovní známky</i>	4
1.2.5	<i>K. J. Erben – Kytice</i>	4
1.2.6	<i>Antonín Sova – Krajiny</i>	5
1.2.7	<i>Autorský komiks</i>	5
2	TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY	7
3	CÍL PRÁCE	9
4	PROCES PŘÍPRAVY	10
4.1	Vlastní literární zájem	10
4.2	Výběr literárních předloh	11
4.3	O knihách	11
4.3.1	<i>Detekční žánr</i>	12
4.3.2	<i>Hororový žánr</i>	13
4.3.3	<i>Science fiction</i>	13
4.3.4	<i>Poezie</i>	13
4.3.5	<i>Divadelní hra</i>	14
4.3.6	<i>Literatura pro děti</i>	15
4.3.7	<i>Komiks</i>	15
4.3.8	<i>Naučná literatura</i>	16
4.3.9	<i>Další knihy</i>	16
5	PROCES TVORBY	18
5.1	Formát	18
5.2	Výtvarné zpracování knižních obálek	18
5.2.1	Malba	19
5.2.1.1	<i>Oldřich Mikulášek – Vinohrad</i>	19
5.2.1.2	<i>Josef Hanzlík – Krajina Eufórie</i>	20
5.2.2	Fotografie	20
5.2.2.1	<i>Arthur Miller – Incident ve Vichy</i>	20
5.2.2.2	<i>Ivan Wernisch – Dutý břeh</i>	21
5.2.3	Kresba lineární obarvená v Adobe Photoshopu	21
5.2.3.1	<i>Autorský komiks – Cestou necestou</i>	21
5.2.3.2	<i>Pavel Šrut – Obr jménem Drobeček</i>	22
5.2.3.3	<i>Josef Hanzlík – Záhada jezera Tanu-ten</i>	23
5.2.4	Plošná kresba	23
5.2.4.1	<i>Edgar Allan Poe – Zlatý brouk</i>	23
5.2.4.2	<i>Artur C. Clarke – Setkání s Rámou</i>	24
5.2.4.3	<i>A. P. Čechov – Tři sestry</i>	24
5.2.5	Práce ve vektorech/ křivkách	25
5.2.5.1	<i>Ivan Klíma – Čekání na tmou, čekání na světlo</i>	25

5.2.5.2	<i>H. G. Wells – Povídky s X</i>	25
5.2.6	Kombinované techniky	26
5.2.6.1	<i>Jana Štroblová – Čarodění</i>	26
5.2.6.2	<i>Roman Kníže – Píseň o zelené lampě</i>	27
5.2.6.3	<i>Karel Šiktanc – Ostrov Štvanice</i>	27
5.2.6.4	<i>Ray Bradbury – Říjnová země</i>	28
5.2.6.5	<i>Clive Barker – Zloděj duší</i>	29
5.2.6.6	<i>Jiří Kahoun – Autíčko Tydýt</i>	29
5.2.6.7	<i>Martin Smrček – Život ve vodě</i>	30
5.2.6.8	<i>Michal Černík – Kocouří knížka</i>	31
5.2.6.9	<i>Josef Hanzlík – Pimpilim pampam</i>	31
5.2.6.10	<i>Maxim Gorkij – Tulák a svět</i>	32
5.2.6.11	<i>Georges Simenon – Maigret a Dlouhé Bidlo</i>	32
5.2.6.12	<i>Italo Calvino – Naši předkové</i>	33
5.3	Kontrolní tisky a korektura	33
5.4	Výsledný tisk	34
5.5	Realizace knižních modelů	34
6	TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA	37
6.1	Technologie kresby	37
6.2	Technologie malby	37
6.3	Technologie digitálního fotografování	38
6.4	Skenování obrázků	39
6.5	Předtisková příprava	39
6.5.1	Formáty souborů	41
6.5.1.1	<i>EPS (Encapsulated Postskript)</i>	41
6.5.1.2	<i>GIF (Graphic Interchange File)</i>	41
6.5.1.3	<i>JPEG (Point Photographics Export Group)</i>	41
6.5.1.4	<i>PDF (Portable Dokument Format)</i>	41
6.5.1.5	<i>TIFF (Tagged Image File Format)</i>	41
6.6	Tisk	42
6.7	Ruční technologie knižní vazby	43
6.7.1	Materiály	43
6.7.2	Výroba	43
7	POPIS DÍLA	45
7.1	Obálky	45
7.2	Plakáty	46
8	PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR	48
9	SILNÉ STRÁNKY	49
10	SLABÉ STRÁNKY	51
11	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	
	A) Knižní a periodická literatura	
	B) Internetové zdroje	
12	RESUMÉ	
13	SEZNAM PŘÍLOH	

1 MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE

1.1 Dosavadní dílo

Domnívám se, že většina tvůrčích lidí prochází jakýmsi celoživotním výtvarným vývojem a neustále se učí, hledají a občas nalézají inspiraci pro své nové a nové nápady i v jiných zdrojích. Je přirozené mít přehled o dřívějších i nových tendencích oboru a cítit, kam nás to individuálně táhne.

Popíšu zde tedy svou dosavadní práci, tvůrčí vývoj a prvky charakteristické pro mou tvorbu. Zároveň ve své práci uvedu umělecké vlivy a inspiraci.

Jako dítě jsem ráda kreslila. Vedle kreslení mě provázel i další koníček, jenž se s tím prvním v podstatě i prolínal. S oblibou jsem četla a psala si své příběhy, které jsem si ilustrovala, obálky sešitků zdobila a upravovala. Táhl mě to už dřív k výtvarnému zpracování knihy. Přesto všechno má další cesta nevedla přímo na studium ilustrace, nastoupila jsem na blízkou Střední uměleckoprůmyslovou školu sklářskou ve Valašském Meziříčí, kde jsem si prošla malbou na sklo, foukáním skla a okrajově kresbou a malbou. Tahle náplň mě však zcela neuspokojovala, a proto jsem zamířila na Ústav umění a designu na obor Knižní vazba.

Seznámila jsem se s řemeslným zpracováním knihy a částečně i s ilustrací. Kromě řemesla jsem zkoušela i různé experimenty s materiály a pojmut knihu jako objekt. Mě však stále lákala kniha klasická, často jsem ji i pojímala ilustrativně a hrála si s grafickou úpravou. Zprvu mě přitahovala ilustrace pro děti. Proto jsem si také zvolila na bakalářskou práci pohádky, které jsem v podstatě hlavně ilustrovala. Pokračovala jsem pak čistě v ilustračním oboru. Nejprve jsem byla zaměřena na dětskou ilustraci, ale chtěla jsem své zaměření rozšířit. Na navazujícím magisterském studiu jsem tedy ilustrovala spíše knížky pro dospělé, avšak ne zase tak vzdálené pohádkám. Byly to často knihy hororové,

knihy psané s nadsázkou, takové pohádky pro dospělé. Také jsem tvořila ilustrované plakáty, poštovní známky, komiksy a dělala volné malby. Přitom jsem neustále skicovala. Za dva roky studia jsem pokreslila devět velkých skicáků. K tomu jsem si ještě zvolila jako specializaci Grafický design, kde jsem tvořila práce jak čistě v grafických programech, tak propojovala ilustrační tvorbu s písmem. Chtěla jsem získat, co nejvíce zkušeností a rozšířit okruh svých dovedností.

1.2 Studentské práce

1.2.1 Pohádky Václava Čtortka

V tomto případě se jedná o bakalářskou práci a mou první čistě ilustrační tvorbu. Realizovala jsem tři knihy různými výtvarnými technikami, od nichž se má tvorba dále odvíjela.¹ V případě první knihy jsem ilustrace malovala akrylovými barvami a Het-Color barvami, v čemž jsem pak další tvorbě pokračovala. U druhé knihy byly ilustrace realizovány klasickou grafickou technikou: kamenotiskem. Byly to tisky tištěné jednou barvou a založené na kresbě. Ke konci práce jsem začala poprvé tvořit ilustrace částečně v počítači. Tuší nakreslené ilustrace jsem dobarvovala v programu Adobe Photoshop. Tuto techniku jsem si následně oblíbila. Vytvářela plošnou barevnost připomínající grafickou techniku sítotisku. Avšak příjemné pro mne bylo, že jsem zde nemusela nikterak omezovat barevnost s ohledem na technické a finanční náležitosti.

1.2.2 Plakáty – Kůrovec

Plakáty zaměřené na problematiku kůrovců na Šumavě pro mě byly přínosné v tom, že jsem si prohloubila znalosti v programu Adobe Photoshop.² Pracovala jsem s fotografií a fotomontáží. Dále jsem si díky tomu vyzkoušela

¹ Příloha 1

² Příloha 2

práci s velkým formátem B1, který vyžaduje trochu jiné uvažování a uvědomění si reálných proporcí ilustrací a textů. Člověk je na obrazovce monitoru vnímá zcela jinak.

1.2.3 Skicáky

Na magisterském navazujícím programu jsem pravidelně skicovala. Skicák se stal mou nedílnou součástí, v podstatě jsem jej nosila všude s sebou. V některých svých pracích jsem z něj i vycházela. Kromě toho, že jsem si do něj kreslila návrhy, zachycovala jsem vše, co jsem kolem sebe viděla. Za dva roky jsem zaplnila kresbami devět skicáků formátu A4.³ Snažila jsem se o uvolněný projev a přirozenou linii. Ve skicácích jsem začala pracovat s lihovými fixami, které měly tu vlastnost, že prosakovaly na druhou stranu papíru a vytvářet zajímavé struktury a obrazce. Začala jsem s tímto jevem pracovat. Z obrazců vznikajících na druhé straně papírů, jsem vytvářela nové ilustrace. Buď jsem je dotvářela nebo jsem se naučila záměrně kreslit na jednu stranu tak, aby mi na druhé straně vzniklo přesně to, co potřebuji. Kolikrát však z těchto pokusů vzešla zcela neplánovaná záležitost, ale tomu jsem se v podstatě taktéž nebránila. Vznikaly i oboustranné ilustrace. Později jsem prosakovaný fix začala užívat také jako stínování kresby. V určitých pasážích kreseb jsem začala docházet k plošnému pojetí. Do kontrastu k linii jsem stavěla černou velkou plochu nebo vytvářela obrazce z černých siluet. Něco podobného je i vidět v tvorbě Davida Böhma, jehož tvorba je mi velmi sympatická, zvláště pak komiksová autorská knížka Ticho hrocha, která je založena na velmi jednoduše plošně zachycených postavách a prostředí. Také zde má vlastní kreslené písmo, což jsem si ve svých skicácích nezávisle začala vytvářet a stavět do kompozice s postavami nebo obrazci. Ilustrace tvořená v grafických programech mu také není cizí. Což jsou vlastně dnes silné tendence mladé ilustrace. Základem je rozhodně ruční tvorba, kterou sama hluboce ctím a vše začínám vždy tvořit v ruce, ale novým technologiím se také nebráním. Co se týče oné plošnosti, určitě by se tu našla

³ Příloha 3

i podobná cesta jako u klasických grafiků Hanse Hillmanna, jehož jednoduché plakáty obdivuji a dílo grafika Niklause Troxlera, které je zase o něco hravější záležitostí založené často na kresbě a ploše.

1.2.4 Poštovní známky

Zde jsem si naopak vyzkoušela šrafované miniaturní kresby. Poštovní známky byly tématicky zaměřené na osobnost tiskaře a nakladatele Jiřího Melantricha z Aventina. Kreslila jsem šrafované obrazce formátu A6 i menší a následně je zmenšovala na formát poštovní známky. Zmenšovaná kresba tak byla i v malém měřítku detailní. Šrafuru jsem použila i na jedné z mých obálek na diplomovou práci. Od toho jsem pak rozvíjela ještě i podrobnou kresbu, jejíž objem jsem vytvářela jemnými body a strukturou z drobných tahů. V tom je mi zase blízký Petr Nikl, jehož tvorba je zase naopak velice něžná a ze starší generace Markéta Prachatická. Další série poštovních známek byla pro město Cheb, kde jsem realisticky zachytila části domů i celé historické budovy města. Kresba byla provedena tuší, ale kolorována byla tato série plošně v Adobe Photoshopu. Vyzkoušela jsem si zde úplně opačné uvažování jako u velkoformátových plakátů kůrovců.⁴

1.2.5 K. J. Erben - Kytice

Bezesporu pro mne zlomová práce. Realizovala jsem jednotlivě tři balady.⁵ Prvně jsem vycházela ze svých skicáků, ve kterých jsem začala pracovat s lihovými fixami a plošnou kresbou. Kresby ze skicáků jsem začala užívat jako podklad pro koláže, kdy jsem si jednotlivé kresby naskenovala, vytiskla a dohromady sestavovala nové kompozice a obrazce. V počítači jsem pak skeny podle těchto předloh seskládala a vytvořila tak ilustrace, kde nebyly znát rozdílné původy kreseb a vytvářely zvláštní celek. Ilustrace byly částečně plošné v kombinaci s linií, často stavěné do kontrastu černé a jiné syté barvy. Také jsem

⁴ Příloha 4

⁵ Příloha 5

zde vytvořila vlastní kreslená písma. Z toho jsem dále ve své tvorbě vycházela. Některé fixem vytvářené práce má umělkyně Alžběta Zemanová, která také kombinuje plochu a linii. Velice se mi zamlouvá její přístup v tom jak kombinuje černou v kontrastu se sytě výraznou barvou, např. fialovou, zelenou. Další, kdo pracuje lehce plošně, je Reinis Petersons.

1.2.6 Antonín Sooa - Krajiny

Vedle výše zmiňovaných technik, jsem stále malovala. V malbě jsem taktéž došla k jistému posunu. Začala jsem tvořit více abstraktně. V ilustracích k této knize byly krajiny již jen částečně znatelné.⁶ Malbu jsem začala vrstvit a jednotlivé vrstvy vytírat, takže částečně prosvítala podkladová barva a vytvářela tak struktury. V tomto projevu je mi blízký Mikoláš Medek, jehož dílo je i dnes velmi silné. Oltářní obraz kostela v Jedovnicích jsem viděla na vlastní oči už jako dítě a dodnes mám z něj hluboké vzpomínky a emoce.

1.2.7 Autorský komiks

V poslední řadě jsem si vyzkoušela realizaci komiksu.⁷ Námětem pro mě bylo mé cestování vlakem, a to z domova na Moravě do Plzně. První komiks jsem realizovala v podstatě výše zmiňovanou kolážovou technikou. Vycházela jsem z autentických uvolněných kreseb, které jsem zachytila do skicáku při cestování vlakem. Ty jsem následně použila do komiksu, dotvářela je a částečně kolorovala v Adobe Photoshopu, kde jsem zvýrazňovala důležité nebo vtipné motivy výraznou barvou. Další verze již byla čistě záměrně kreslena pro daný děj. Vycházela jsem už hodně z fotografií, které jsem pořídila jako pohybový podklad pro volnou kresbu. V tomto projevu a technice je mi blízký grafik a ilustrátor Jiří Votruba, hlavně jeho ilustrované knížky. Jeho tvorba je hravá, lineární a obrazce plošně dobarvovány. Mé komiksové příběhy zvláště pak první verze z druhého ročníku k humoru a nadsázce zas tak daleko neměly.

⁶ Příloha 6

⁷ Příloha 7

Všechny zde zmiňované práce a vlivy v podstatě předcházely a vyústily v knižní obálky. Vycházela jsem přirozeně ze své dosavadní tvorby, ale v nové formě a tématu, které jsem doposud tak široce nezpracovávala.

2 TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY

Ve své závěrečné práci jsem se rozhodla zrealizovat návrhy knižních obálek více literárních žánrů, a to s individuálními výtvarnými přístupy k jednotlivým obálkám. Zamýšlela jsem navrhnout obálku jako kompletní výtvarný celek. Tedy zpracovat jak ilustrační a grafické řešení obálky, tak úpravu písma.

Tato část teoretické práce objasňuje důvod a cestu mé volby tématu a v závěru dochází k záměrům práce.

K volbě daného tématu jsem došla postupně skrze své celkové výtvarné zaměření, které je v podstatě víceoborové. Mému studiu ilustrace na navazujícím magisterském programu předchází obor Knižní vazba bakalářského programu. Následně jsem se zaměřila na ilustraci a vedle ní si zvolila jako druhou větev Grafický design, kde jsem navrhovala plakáty a kombinovala ilustraci s textem atd.

Touto cestou jsem dospěla k tématu diplomové práce. Chtěla jsem zde propojit veškeré tyto složky. V závěru studia jsem se také chtěla vrátit ke knize, ale již ne ke knize a pouze její vnitřní úpravě. Zaměřila jsem se spíše na zpracování obálky, a to také z praktických důvodů. Uvědomila jsem si, že na knize se vždy výtvarně zpracovává obálka či vazba bez ohledu na to, zda je, či není ilustrovaná a také, že je zde s ohledem na různé žánry možnost širokého využití mých různorodých dovedností. Hledala jsem také další možnost využití ilustrace v propojení s grafickým designem. V praxi se vydávají především ilustrované knihy pro děti a mládež. V případě literatury určené dospělým čtenářům se ilustrované knihy přece jen v takovém rozsahu nevydávají. Ilustrace výhradně k dětské literatuře jsem již ale zpracovávala jako bakalářskou práci a další praktické témata ilustrace na magisterském studiu. Hledala jsem tedy ještě další cestu či možnost praktického užití ilustrace ve vztahu ke knize a písmu a propojením všech mých výtvarných zaměření v jedné práci. Ve formě knižní obálky se jistě všechny výše zmiňované prvky slučují – ilustrace a grafický design.

Rozhodla jsem se tedy ve své diplomové práci zrealizovat návrhy knižních obálek s užitím různých přístupů a technik, které jsou mi blízké.

Literární předlohou mi byly většinou knihy, jež jsem v průběhu života četla a nějakým způsobem jsem s nimi souzněla. Knihy jsem záměrně zvolila různých žánrů, abych zde mohla naplno rozvinout svůj výtvarný záměr.

Realizace knižních obálek je v podstatě vyústění mých dlouhodobých snah dosáhnout širších výtvarných dovedností a zúročit v jedné práci veškeré své zkušenosti získané při studiu.

3 CÍL PRÁCE

Cílem praktické, ale i teoretické části diplomové práce bylo prohloubit a rozšířit mé znalosti a dovednosti ve více oblastech, a to v ilustraci, grafickém designu a úpravě písma.

Zamýšlela jsem vytvořit řadu individuálně zpracovaných knižních obálek, jejichž výtvarná úprava bude odpovídat obsahu a danému žánru knihy, tedy pojmout každé dílo odpovídající formou. Chtěla jsem u sebe více rozvinout dovednost individuálního uvažování nad rozličnými zadáními, viz obálky. Mým záměrem bylo si tak vyzkoušet různé přístupy a podnítit schopnost reagovat na určité nároky a konkrétní požadavky. Chtěla jsem knihy realizovat jak klasickými výtvarnými technikami, jako je kresba, malba, ale i současnými moderními technologiemi, jako je tvorba v grafických programech či fotografie s ohledem na užití v praxi a vzhledem k současným tendencím. Cílem tedy bylo navrhnout individuálně upravené knižní obálky s ohledem na daní žánr a obsah.

Dále mým záměrem bylo navázat na mou dosavadní tvorbu, celkové víceoborové zaměření a veškeré tyto činnosti propojit, v tomto směru se posunout dál a dojít k tvůrčímu rozvoji.

4 PROCES PŘÍPRAVY

Tvorbě knižních obálek předcházela zdlouhavá příprava, hledání a vybírání literárních předloh.

Následně pak v samotném průběhu procesu přípravy jsem se musela blíže seznámit s jednotlivými knihami. Chtěla jsem vstřebat atmosféru dané literatury a její obsahové sdělení, abych je pak následně promítla na obálce. Vycházela jsem především z knižních předloh, které jsem již četla. Přesto bylo třeba si některé knihy připomenout a několik nových vyhledat.

V této části textu diplomové práce tedy popisuji, co předcházelo vzniku knižních obálek, co na ně mělo vliv. Následně podrobně popisuji vlastní samotný postup procesu přípravy.

4.1 Vlastní literární zájem

Na mou diplomovou práci a bezesporu i volbu tématu mělo částečný vliv mé rodinné zázemí. U nás doma se vždycky hodně četlo a kupovala se hodnotná literatura. Už od dětství jsme byly se sestrou vedeny k četbě. První kontakt s knihou byl už v raně předškolním věku, kdy nám rodiče předčítali pohádky, a my s intenzivně upřenými očima do tmy viděly a prožívaly ty nejúžasnější příběhy. Tma pro nás najednou nebyla vůbec tmou. Bezesporu na to mělo vliv právě to, že otec učí literaturu na gymnáziu, takže v žádném pokoji nechyběla knihovnička. Později, když jsem byla větší a viděla jsem oba rodiče pravidelně zahloubané do knih, motivovalo mě to po knize taktéž sáhnout a ponořit se do jejího světa. Utíkala jsem tak díky tomu do jiných dimenzí. Jako skutečný snílek jsem dokázala nad knihou sedět, i když jsem jí již v podstatě nečetla. Mé oči stránky sice stále poutaly, ale v duchu se mi odehrávalo již něco zcela jiného. Některá pasáž mě pohltila natolik, že se mi jako reakce na text začal v představách odvíjet můj vlastní příběh. Často jsem na to už jako dítě

reagovala tak, že jsem si začala psát vlastní texty: pohádky, básničky a později příběhy, které jsem si zároveň ilustrovala.

4.2 Výběr literárních předloh

Volba většiny literárních předloh vyplynula zcela přirozenou cestou, a to skrze mou dřívější četbu i mé současné literární zaměření. Vybrala jsem si knihy, které ve mne zanechaly silný pocit, nesmazatelnou vzpomínku.

Takto intuitivně jsem jednala aspoň v případě knih, které jsem již četla dávno, a přesný děj jsem si už nedokázala vybavit. Před očima mi vyvstávala pouze základní dějová linie či matné útržky nebo jen silný pocit ze sdělení obsahu knihy. Ať jsem si děj vybavovala či nikoliv, pro všechny knihy, jež jsem četla dříve, byla společná ona nesmazatelná vnitřní stopa. Avšak pro zpracování obálek jsem si musela děj zpětně připomenout a přiřadit si jej nebo konfrontovat jej se svými dávnými pocity. Knihu jsem si buď znovu celou prolistovala nebo jsem si jen připomněla obsah v informacích uvedených na obálce knihy či na internetu.

U knih, které jsem četla v podstatě v době nedávné, stačilo opravdu letmé připomenutí, někdy nebylo třeba ani to. Děj a sdělení knihy jsem měla čerstvě v paměti.

Ovšem v některých případech jsem si musela knihu zcela nově načíst. Přestože od útlého dětství s oblibou čtu, mé čtenářské zaměření nebylo až tak široké vzhledem k tomu, že jsem zamýšlela zpracovat obálky na různé literární žánry. Někde jsem musela své čtenářské zkušenosti přece jen trochu doplnit a knihu daného žánru, která by mě zajímala, vyhledat. Naopak mnohé knihy, se kterými jsem již z dnešního pohledu nesouzněla, jsem zcela vypustila.

Výběru knih a žánrů jsem jinak nechala volný průběh. Sestava obálek vyplynula zcela přirozeně. Výtvarné návrhy jsem realizovala na knihy, které mi byly nějakým způsobem vnitřně blízké. Snažila jsem se vyhnout přehnané organizaci knih, jako je přesné určení žánrů, jež zpracuji, v jakém konkrétní množství knih jednotlivé žánry vyberu atd. Původně jsem však uvažovala nad ucelenými sériemi

knih určitých autorů. Nechtěla jsem se však omezovat formou a vytyčovat si přehnané limity a hranice. Nakonec jsem od sérií zcela upustila. Vznikla tak má osobní knihovnička, plná různých knih mě blízkých.

4.3 O knihách

Jak jsem již dříve uvedla, výběr knih byl vcelku intuitivní, přesto vzniklo jakési „uskupení“. V mé knihovničce se sešly knihy, které si jsou náměty a žánry podobné, ale taktéž tu můžeme najít knihy tématicky osamělé nebo knihy zcela nezařaditelné. Konkrétně jsou zde uskupení knih detektivních, pohádky, jedna kniha science fiction, horror, poezie, kniha naučná, komiksy atd. Nejvíce mě přitahuje próza s hororovými, fantaskními nebo pohádkovými prvky. Je to literatura, jež je mi sympatická tím, jak podporuje fantazii a pracuje s emocemi dospělého čtenáře. Zároveň se však nevyhýbám vážným a kritickým tématům.

Mým záměrem není zde dopodrobna popisovat obsahy knih, nastíním však hlavní dějové linie a sdělení, podstatu jednotlivých knih.

4.3.1 Detektivní žánr

Pod tímto žánrem se skrývají dvě knihy. Detektivní román *Maigret a Dlouhé Bidlo* je dílem belgického spisovatele Georgese Simenona, autora postavy komisaře Maigreta. Tento hrdina se objevuje v řadě sérií jeho detektivek. Vybrala jsem si konkrétně tuto knihu, protože mě zaujal její podivuhodný námět pátrání. Komisař na základě svědectví bývalé prostitutky dokazuje, že se vůbec nějaká vražda stala, není tělo a nikdo nikomu v podstatě nechybí. Celá tato podivná událost se odehrála v prostředí na první pohled spořádaných měšťanů. Další kniha je *Zlatý brouk* od Edgara Allana Poa, zakladatele hororového detektivního žánru v 19. století. Konkrétně toto dílo je na pomezí detektivky, dobrodružné literatury a s nádechem až určité magie. Centrem celého děje je nález záhadného zlatého brouka, který je podnětem pro pátrání po pokladu,

dochází k řadě podivných událostí, které se pak racionálně vysvětlí. Knihu provází napínavá a potemnělá atmosféra, která mě zcela pohltila.

4.3.2 *Hororový žánr*

Tento žánr zahrnuje pouze jednu knihu, a to Zloděje duší od spisovatele a režiséra Cliva Bariera, anglického představitele hororu a dark fantasy. Kniha je na pomezí těchto dvou žánrů. Příběh vypráví o tajemném temném domě skrývajícím se za mlhovou zdí. Tento dům vábí děti, které jak jednou do něj vstoupí již z něj nevyjdou. Dětem se jako by zastaví čas a život jim uteče, aniž si toho všimnou a aniž dospějí. Majitel domu, který z jejich duší žije, je zmiňován jenom šeptem. Je zcela nedostupnou bytostí, o které se ví, s obavami mluví, ale není nikdy spatřen. Avšak jeho přítomnost je všude cítit. Nakonec je celý potemnělý dům zničen, ale všichni jsou zachráněni.

4.3.3 *Science fiction*

Jediným zástupcem opravdu čistě a ryzí science fiction bez vlivů jiných žánrů je zde Setkání s Rámou od Artura C. Clarka. Jedná se o první díl trilogie. Sympatické mi je, že obsah není nikterak přehnaně předimenzovaný a téměř jí některé pasáže fikce věřím. Obsahem je zkoumání vesmírného létajícího objektu, který těsně míjí planetu Zemi. Navršování science fiction prvků je pomalé a opatrné, o to více mě oslnilo odkrytí tajemného obsahu a účelu lodi. Loď je jakýmsi svým vlastním světem.

4.3.4 *Poezie*

Básnických sbírek zde mám více. Nejsilněji na mě z autorů poezie působí Jana Štroblová, proto ji přirozeně uvádím první. Nejvíce souzním s její sbírkou Čarodění. Poezie je velmi citlivá, a přestože jsou témata a atmosféra bolestná, podává je s jakousi hořkou něžností, až hravostí. Její poezie je někde mezi skutečností a snem, smutkem a nadějí. Jazyk je velmi bohatý. Naopak Dutý břeh od Ivana Wernische je jazykově čistý, jednodušší a jaksi uvolněnější. Jeho poezie je protknuta určitou snovostí, ale zároveň zde promítá zlomky skutečnosti

a tragičnosti. Pro Ivana Wernische jsou typické neologismy. Další dílo, které mě zaujalo je sbírka od Karla Šiktance, a to sbírka básní Ostrov Štvanice. Tematicky básně vycházejí z rozporuplnosti času a z převládajícího pocitu lítosti nad zmařenými léty života. Pocit osobní nesvobody v totalitním režimu se promítá do obrazu osamělého ostrova, kde se člověk ocitá v ponižující situaci. Je zde zachycen v symbolu uzavřeného ostrova, jehož obyvatelé se stávají štvanci. Další básnická sbírka, na kterou jsem navrhovala knižní obálku, je Vinohrad od moravského básníka Oldřicha Mikuláška. Básně jsou z mého pohledu těžko specifikovatelné, vyžadují hlubší emoční ponoření a soustředění. Sbíрка obsahuje výbor celkové autorovy tvorby, tudíž jsou zde jak přírodní náměty, krásy života, tak i stín smrti. Neodmyslitelně sem také patří Mikulášková oblíbená jihomoravská tematika: víno země, slunce. Tento kraj je mi taktéž velmi blízký. Píseň o zelené lampě od Romana Knížete je psána taktéž s jistou lehkostí, působí na mě ale více melancholicky. Dále jsem si vybrala dílo Josefa Hanzlíka. Jeho Krajina Eufórie obsahuje verše psané se spontánní lehkostí a bezprostředností, ne však příliš pozitivního ladění. V textu jsou časté symboly a převažuje volný verš.

4.3.5 *Divadelní hra*

Pod tímto žánrem se nacházejí dvě knihy. Jedno ruské drama vcelku klasické a druhé americké drama z 60. let 20. století. Ruskou klasikou jsou bezesporu Tři sestry, jejichž autorem je Anton Pavlovič Čechov. Životní osudy jsou mi obecně známé. Ale pro letmé připomenutí, odehrávají se zde osudy tří sester a jednoho bratra. Hra není příliš dějově bohatá, podstatou jsou vztahy mezi sourozenci a jejich nelehké osobní příběhy. Příběh nekončí příliš šťastně, ale útěchou je, že mají aspoň jeden druhého. Incident ve Vichy od Arthura Millera je příběhem za druhé světové války odehrávajícím se v čekárně na gestapu. Skupinka židů zde čeká na svůj osud, jednotlivě vchází do dveří gestapa a odtamtud odcházejí s výsledným verdiktem. Zbylí židé na chodbě neustále polemizují, zda je za dveřmi čeká naděje či smrt a co se skutečně skrývá za tzv. koncentračním tábory. Netuší, co je čeká. Jednomu z nich se ale nakonec podaří z čekárny uniknout.

4.3.6 Literatura pro děti

Osobně mám z dětských let v oblibě pohádky jak klasické, tak moderní, nakonec u mě ale převážila druhá varianta. V literatuře určené dětem jsem se zaměřila na moderní pohádky a říkanky. Lákalo mě výtvarně ztvárnit příběhy originální, neokoukané a nápadité, tak abych si i já mohla výtvarně hrát.

Knihu Záhada jezera Tanu-ten napsal Josef Hanzlík. Kniha obsahuje veselé, úsměvné povídky situované do různých částí světa: Afriky, Mongolska, Skotska a Maďarska. Titulní povídkou je právě ona Záhada jezera Tanu-ten, která se odehrává v Africe. Zachycuje setkání místních lidožroutů s posádkou mimozemšťanů, jejich záměrem je ovládnout svět. To se jim však nezdaří. Celý příběh je pojat humorně, a to i dokonce děsivě vyhlížející situace ze života lidožroutů. Podobně cizokrajně situovaná kniha je kniha Obr jménem Drobeček. Jedná se vlastně o soubor amerických pohádek a povídek o životě lidového hrdiny: dobrosrdečného obra. Soubor zpracoval velmi odlehčenou formou Pavel Šrut. Další kniha, na níž jsem navrhovala obálku je Autíčko Tydýt od Jiřího Kahouna. Obsah je v podstatě velmi jednoduchý. Příběh je o cestě jednoho autíčka, které potkává postupně různá zvířátka a vždy je kousek cestou sveze. Děti tak poznávají i různá zvířátka. Dále jsem si vybrala Kocouří knížku od Michala Černíka. Obsahuje jednoduché básničky a krátké příběhy o malém zlobivém a zvědavém kocourovi jménem Zrzeček. Poznáváme i jeho další zvířecí kamarády. Poslední kniha určená dětem je Pimpilim pampam opět od Josefa Hanzlíka. Jeho přístup k dětské literatuře je mi velmi sympatický. V soubor hravých a veselých básniček se odrážejí i pestré realie.

4.3.7 Komiks

K nápadu užít jako předlohu pro obálky komiks a udělat si tak komikovou obálku mě přivedla jedna skutečnost. Tou dobou jsem pracovala na návrhu komiksu pod záštitou školy na jednu soutěž. Ke komiksu se nedělala žádná obálka, a tak jsem si chtěla k němu sama pro sebe dodělat. Komiks pojednává o mé zdlouhavé a dobrodružné cestě z domova na Moravě do Plzně. Je v podstatě

rozdělen do dvou částí a je to jakýsi úvodní a závěrečný komiks knihy, která obsahuje další práce jiných autorů/studentů. Můj příběh v podstatě na sebe navazuje a může fungovat zcela samostatně. Vznikly tedy dvě obálky. Obě části příběhu jsem nechala rozdělené a udělala z nich jakoby dva díly. První je dějově živější zachycuje cestu vlakem, kdy dochází k vlakové nehodě, naštěstí se nikomu nic nestane. Přijíždí náhradní autobusová doprava, s tou se málem dojde k nehodě, cestou poznávám různé zajímavé lidi. Cesta je komplikovaná a spleť, do šťastného cíle však dorážím zcela v pořádku a bohatá o spoustu zážitků. V druhém komiksu se celý děj odehrává již v Plzni. Je velmi jednoduchý, ze začátku se vše odehrává na naší univerzitě, ale později se přemístím do centra města na hudební vystoupení. Je to již klidný a v podstatě příjemný konec.

4.3.8 *Naučná literatura*

Do této „skupiny“ jsem zařadila publikaci *Život ve vodě*, zaměřenou na život mořských i sladkovodních ryb a živočichů. Vybrala jsem si ji z vlastního zájmu o toto prostředí.

4.3.9 *Další knihy*

V této části jsem shrnula knihy, které nereprezentují žádný konkrétní žánr, nebo se jich zde prolíná více. Jde o knihy, které jsou svým způsobem nezařaditelné.

Říjnová země je soubor devatenácti povídek od Raye Bradburyho. Náměty jednotlivých povídek jsou rozličné, některé jsou také blíže hororu a jiné fantasy. Co však všechny spojuje je potemnělá, snová atmosféra. Jak sám autor upřesňuje: „...v té zemi se stále rok blíží ke sklonku. V té zemi se kopce halí do mraků a nad řekami se válí mlhy, v té zemi je poledne pryč v okamžení, svítání a soumrak otálí a půlnoc je nekonečná...“.⁸ Další kniha, která mě oslovila je *Tulák a svět*, kterou napsal Maxim Gorkij, ruský spisovatel přelomu 19./ 20.století, který ve

⁸ BRADBURY, Ray. *Říjnová země*. Praha: Baronet, 2006. ISBN 80-7214-944-X.

svém souboru povídek zachycuje těžký život a osudy obyčejných lidí žijících v Rusku. Andělin popel je kniha podobného zaměření, pojednává o těžkém životě chudé irské rodiny. Jsou zde autobiografické prvky autora Franka McCourta. Je to jakási pocta jeho matce, která v těžkých až nelidských podmínkách pečovala o své potomky, je to o snaze přežít. Další knihou je Čekání na tmou, čekání na světlo od Ivana Klímy. Příběh popisuje poslední rok totality. Odvíjí se zde tři osudy, tři příběhy dosti rozdílných hlavních postav: kameraman, který se pokusil neúspěšně emigrovat. Nyní pracuje pro propagandistické zprávy. Další postavou je prezident Husák. Ten je zde líčen jako paranoik nechápající svět kolem sebe. Třetí osobou je člověk, který se snaží násilím dostat na Západ. Je odchycen a odsouzen k trestu smrti. Všechny rozličné postav spojuje zkušenost vězení. Dozvěděla jsem zde o náladě a povaze normalizační společnosti a bohužel i negativních vlastnostech společnosti. Naopak Povídky s X od H. G. Wellse jsou velice hravou, pozitivní knihou. Z odlehčeně psaných povídek mě nejvíce zaujala krátká a úderná Pštrosí byznys. Je o vzácném diamantu, o který majitel přijde dosti absurdním způsobem. Pozře jej pštros ze stáda více pštrosů a nikdo neví, který z nich onen diamant v sobě má. Začne šílené kupování těchto zvířat, každý chce získat diamant. Závěr je však hodně otevřený. Není jasné, kdo drahý kámen získal a zda vůbec v některém ze pštrosů byl. Poslední knihou je dílo od Itala Calvina Naši předkové s velmi podobnou atmosférou jako Povídky s X. Kniha obsahuje pouze tři povídky, psány s jistou nadsázkou ale i kritikou. Povídky spadají do období středověku, ale i baroku. První povídka neexistující rytíř je o neviditelném rytíři, jehož tvoří jen brnění. Neustále se snaží dokázat svou existenci hrdinskými skutky. Paradoxně se více člověkem než mnozí z nás. V druhé povídce Rozpůlený vikomt se setkáváme se dvěma tvářemi jednoho člověka. Hlavní postava se roztrhne na dvě poloviny, a to doslova. Obě jeho části žijí svůj život: jedna je dobrá a jedna velmi krutá. Vikomt je ale ve své podstatě obojí. Nakonec se obě jeho části opět spojí. Poslední povídka je Baron na stromě. Vypráví o šlechtici žijícím v korunách stromů, který odmítá vkročit kdy na zem. Vikomt neustále bojuje s lidskou hloupostí.

5 PROCES TVORBY

V procesu realizace jsem si v první řadě musela určit formát obálek, následovalo technické, výtvarné zpracování a grafická úprava celých obálek. Průběžně jsem dělala kontrolní tisky a nakonec jsem udělala pro obálky knižní makety.

V této části diplomové práce podrobně popisuji postup a proces realizace mé praktické části diplomové práce.

5.1 Formát

Zprvu jsem navrhovala vlastní formáty obálek, ale vzhledem k rozličným formátům a rozsahům reálných knih, to bylo vcelku nelehké. Nebylo snadné navrhnout formát realizovatelný v praxi, zároveň odpovídající rozsahu textu knihy a ještě odpovídající žánru a zaměření knihy. Často jsem ve výsledku vzhledem k funkci docházela k formátům dosti podobným původním knihám. Nakonec jsem rovnou vycházela z reálných formátů daných knih. Původní záměr mě však minimálně přiměl nad formátem knih uvažovat a zvažovat, jaký formát se hodí k dané literatuře a jak reagovat na rozsah textu a konkrétně rozvržený text jako v případě poezie.

5.2 Výtvarné zpracování knižních obálek

Ke každé obálce jsem přistupovala po všech výtvarných stránkách zcela individuálně⁹. Reagovala jsem čistě na obsah knihy a volila výtvarné zpracování podle žánru a atmosféry knihy tak, aby obsah vyzněl ve správné podobě. Při úpravě obálek jsem často vycházela z ilustrace. Nejbližší mi je lineární kresba v kombinaci s čistou barevnou plochou nebo plochou čistě černou v případě černobílé podoby. Zároveň se však nebráním i dalším médiím či kombinovaným

⁹ Příloha 8

technikám. Kromě klasických technik, jako je malba a zmiňovaná kresba, jsem zde pracovala s fotografií a v grafických programech jako je Adobe Illustrator nebo Adobe Photoshop. Konečnou typografickou úpravu obálek jsem z pravidla prováděla v Adobe InDesignu, což se samozřejmě týkalo případů, kde jsem nepoužila ručně kreslené písmo. U části obálek a především u těch kreslených jsem si začala vytvářela vlastní kreslená písma, která zároveň dotvářela ilustraci. Často jsem takto postupovala u pohádkových knížek, kde jsem hravost ilustrace chtěla přenést i do titulu. Přirozeně jsem kreslené písmo použila také u komiksových obálek a některých kreslených próz. Mou snahou bylo, aby obálky působily jako jeden výtvarný celek, aby byl titul součástí ilustrace, ale zároveň se vyvarovat jeho potlačení, aby nezanikl. V dalších obálkách jsem používala písma Františka Štorma, a to hlavně u těch, kde jsem pracovala s fotografií, vektorovou ilustrací nebo v případě ilustrovaných obálek, u nichž jsem měla pocit, že je třeba jistý kontrast mezi textem a ilustrací či jen klidná plocha.

U knižních obálek jsem nepracovala pouze s titulní stranou. Mnohdy se mi některý motiv promítnul i na zadní stranu obálky. Buď jsem nechala větší ilustraci, strukturu, dekor dozadu tzv. „přetěct“ nebo jsem tam udělala motiv reagující na obraz na přední straně. Někdy jsme zase cítila, že by obálce prospěla jen čistá plocha.

5.2.1 Malba

5.2.1.1 Oldřich Mikulášek – Vinohrad

V případě této knihy jsem s ohledem na žánr poezie a živost básní zvolila techniku malby. Použila jsem akrylové barvy v kombinaci s barvami Het-Color na podkladový materiál tenký karton. Barvy jsme na sebe postupně vrstvila a průběžně je vytírala hadříkem, takže se v některých místech objevuje podkladová barva. V malbě jsem velmi jednoduše až symbolicky znázornila lány vinohradu. Obraz v převážně studených tónech jsem naskenovala a v Adobe Photoshopu tu samou barvu barevně upravila do teplých tónů

v režimu Odstín a sytost. Tento nově tónovaný obraz jsem zasadila zpět do původní malby. Vzniká tak kontrast mezi opačně tónovanými malbami. Vznikají tak jakési dva světy, stejně jak na mě působí Vinohrad ve dvou polohách. Co se typografie týče, zvolila jsem zde písmo DG Pro 42 základního řezu Regular a velikostí 83b u titulu a v případě jména autora 27b. Písmo je bezsérifové a psáno minuskách, abych jej dobře zarovnala na vnitřní obrazec.¹⁰

5.2.1.2 Josef Hanzlík – *Krajina Eufórie*

Krajina Eufórie je barvitá poezie psaná s lehkostí, ale ne až tak pozitivní, jak by se podle názvu mohlo zdát. I zde jsem měla silné nutkání užít techniku malby a zachytit výkyvy nálad a pocitů v barvě, v tahu štětce. Opět jsem použila akryl v kombinaci s Het-Color barvami na karton. Tentokrát jsem ji ale nevytírala. Barvy jsem volila dle ladění poezie a mých pocitů z díla. Vzhledem k celé neurčitosti a nekonkrétnosti básní jsem namalovala obraz čistě emoční, abstraktní. Je živějšího rázu a jsou zde více patrné tahy štětce, jednotlivé barevné plochy se jakoby přelévají a jsou v pohybu. Do kontrastu a pro vyvážení obrazu jsem se zde nakonec rozhodla umístit titul v písmu Lido STF základního řezu a velikosti 48b u titulu a autora 28b. Je to písmo sérifové s náběhem na dřík. Lido mi bylo sympatické svým jemným a měkkým dojmem a snadnou čitelností.¹¹

5.2.2 Fotografie

5.2.2.1 Arthur Miller – *Incident ve Vichy*

Pro divadelní hru s velmi minimalistickým dějem, ale silným obsahem jsem zvolila stejných výtvarných prostředků a stejně jednoduchého motivu. Zvolila jsem tedy cestu fotografickou. Ve večerních hodinách, kdy již bylo šero a se zatemněním, jsem v temné uzavřené místnosti fotografovala klíčovou díрку, skrz kterou procházelo umělé osvětlení z druhé místnosti. Fotografovala jsem

¹⁰ Příloha 9

¹¹ Příloha 10

záměrně lehce rozostřeně, nastavila jsem vyšší kontrast a ztmavila obraz, aby ve fotografii vyšla čistě černá a žlutá barva světla dala jsem citlivost na 100 ASA. Stejně jsem postupovala při fotografování již pootevřených dveří na skulinku, kdy škvírou procházel pruh světla. Co se grafické úpravy týče, zkoušela jsem zde různé typy písma i serifové, nakonec jsem došla k jednoduchému bezserifovému písmu vzhledem k celkově čisté formě obálky. Titul je napsán v Myraidu Pro ze sady Adobe. Písmo je v tónovaných minusek, pouze název jsem vyčlenila první verzálkou.¹²

5.2.2.2 *Ioan Wernisch – Dutý břeh*

Stejného výtvarného prostředku jsem užila u knihy básní současného básníka Ivana Wernische *Dutý břeh*. Stejný prostředek je ale aplikován jiným způsobem a se zcela jiným výsledkem. Fotografovala jsem v mlze se špatným osvětlením a snažila jsem se o fotografii naopak co nejasnější. Použila jsem střední citlivost 200 ASA, ale nastavila jsem si vyšší čas na 1/80s a fotoaparát musela podepřít. Fotografie jsem ještě dodatečně upravila ve Photoshopu. Ještě jsem lehce vytáhla jas a černobílou fotografii zatónovala v režimu vyvážení barev lehce dožluta. Na obálku jsem nejprve umísťovala tituly spíše tvarově bohaté, ale vzhledem k jednoduché jazykové formě díla a jakési lehkosti fotografie použila písmo jemného čistého tahu od Františka Štorma – Zeppelin 31. Titul jsem do kontrastu s „prázdnou“ plochou pozadí dostatečně zvětšila.¹³

5.2.3 Kresba lineární obarvená v Adobe Photoshopu

5.2.3.1 *Autorský komiks – Cestou necestou*

Mé dva autorské komiksy tvoří dva díly, sice tak původně zamýšleny nebyly, ale vzájemně na sebe jako úvodní a závěrečný komiks navazují, takže jsem z nich dva díly pro obálky vytvořila. Technické zpracování obálek je stejné, ale forma se

¹² Příloha 11

¹³ Příloha 12

trochu jiná. Mým záměrem nebylo vytvořit dva stejné duplikáty a vzhledem k trochu odlišné atmosféře obou komiksů jsem se snažila o jisté odlišnosti. Členění obálky je stejné i způsob zpracování předsádek. Titul u obou komiksů je kreslený, ale nálada a atmosféra obálek je odlišná. Technické zpracování je stejné, jak jsem již psala.

Ilustrace jsem kreslila tenkým centropenem a lihovým fixem jsem dotvářela stínování. Ty jsem dělala již dříve zmiňovaným způsobem jako ve skicácích. Lihovým fixem jsem na zadní straně papíru vybarvila místa, kde měl být stín a na přední straně tyto vybarvovaná místa částečně prosakovala a vytvářela tak struktury. Některé části ilustrace jsem kreslila naopak plošně, vybarvovala jsem celé plochy tvarů. Postupovala jsem zde jako u koláží, některé části ilustrací jsem kreslila zvlášť. Později jsem je naskenovala a v počítači je komponovala a sestavovala i s textem dohromady. Lineární kresby jsem vybarvovala v Adobe Photoshopu. Výrazné linie tak rámovaly jednoduché barevné plochy. Ilustrace, které byly kresleny pouze plošně, např. keře a hejno ptáků, byly kompletně obarveny. Vznikly tak další plochy, ale již bez obrysů. Na předsádky jsem si zvlášť udělala strukturované pozadí a zmenšené motivy obrázků jsem na ně rozprostřela.

Tituly jsou kreslené a charakterově přizpůsobené celé atmosféře obálky. V prvním dílu je patkové písmo, které jsem později ještě „roztrhla“ a v druhém dílu naopak použila písmo psací hravé a uvolněné.¹⁴

5.2.3.2 *Pavel Šrut – Obr jménem Drobeček*

Obr jménem Drobeček je tvořen velmi podobnou technikou. Celá ilustrace na obálce je lineární a dobarvovaná plošně v Adobe Photoshopu. Celou kresbu jsem však dělala tuší, abych se vyhnula linii s jednotvárnou šířkou tahu. Snažila jsem se u pohádek o přirozený uvolněný rukopis. Výslednou kresbu jsem naskenovala a obrysy ještě maximálně ztmavila a následně plošně vybarvila. Opět jsem zvlášť

¹⁴ Příloha 13a, 13b

nakreslila pozadí (pruhy), celou ilustraci a titul. S ručně kresleným titulem jsem dále potřebovala pracovat, dále jej velikostně upravovat a posouvat podle změn kompozice. Původně byl kreslený titul velmi robustní a dominantní v celé ploše, hlavně vůči ilustraci. Nakonec jsem jej upozadila, aby vynikla naopak robustnost postavy obra.

Titul je sice menší, ale neztrácí se a stále je v něm cítit jakási těžkopádnost, kterou ve svém názvu obsahuje. Slovo Drobeček je samozřejmě v porovnání se zbytkem titulu menší a barevně veselejší. Chtěla jsem, aby titul nepřebíjel postavu „obrovského“ obra, a naopak dojem z jeho rozměrů podporoval.¹⁵

5.2.3.3 Josef Hanzlík – Záhada jezera Tanu-ten

Opět se zde objevuje můj oblíbený autor, ale tentokrát s literaturou pro děti. Obrysová kresba ilustračně pojaté obálky je provedena také v tuši a samozřejmě se stejným záměrem. Zvláště jsem si nakreslila postavičky určené na zadní stranu obálky a na její chlopně. Chtěla jsem s nimi dále kompozičně neomezeně pracovat. Kresby jsem zkoušela skládat různě na papír a dále s nimi posouvat a v Adobe Photoshopu je následně podle předlohy rozmístila. V počítači jsem je ale přece jen ještě dodatečně kompozičně upravila. Naskenovanou kresbu všech ilustrací jsem opět maximálně ztmavila a grafických programech vybarvila. Titul jsem vytvořila kreslený a je sám o sobě jakousi ilustrací.¹⁶

5.2.4 Plošná kresba

5.2.4.1 Edgar Allan Poe – Zlatý brouk

U knihy Zlatý brouk jsem vše pojala plošně. Kresbu jsem nejprve rozvrhla lineárně centropenem a vnitřní části jsem následně vybarvila černě. Výslednou kresbu jsem naskenovala a dobarvila pak v grafických programech žluté pozadí. Titul jsme si nakreslila zvláště, protože jsem pak ještě dodatečně upravovala

¹⁵ Příloha 14

¹⁶ Příloha 15

prostrkání mezi jednotlivými literami. Upravovat jsem jej musela zvláště na hřbetu u značně zmenšeného titulu. Bylo třeba opticky zvětšit prostor mezi malými písmeny. Ve výsledku jsem se nemohla rozhodnout mezi dvěma konečnými verzemi obálky. Byly kvalitativně vyrovnané, a přitom každá výtvarně trochu jiná. Nakonec zvítězila tato jednodušší a více ucelená verze.¹⁷

5.2.4.2 *Artur C. Clarke – Setkání s Rámou*

V případě knihy *Setkání s Rámou* jsem postupovala velmi podobně jako u *Zlatého brouka*. Zde je kresba jen částečně plošná. Schody jsou čistě lineární, ale protože se zde nejedná o žádnou kombinovanou techniku, zařadila jsem obálku nakonec sem. Konečná kresba vycházela původně z více detailní a složitější kresby. Formu jsem nakonec vyčistila. Kresba je opět provedena černým centropenem a plošně vybarvena. V grafických programech jsem černou lineární a plošnou kresbu ještě maximálně ztmavila a dala čistě bílý podklad. V typografické úpravě jsem došla k písmu DG Pro 42 velikosti 48b a v řezu Bold, jméno autora je decentně základního řezu. Titul jsem měla nejprve celý zarovnaný na levý praporek, ale ten tvarově nesouhlasil s linií schodů. Poslední řádku jsem tedy lehce posunula doprava, aby titul jen nenápadně a částečně onu linii kopíroval.¹⁸

5.2.4.3 *A. P. Čechov – Tři sestry*

Pro návrh knižní obálky k dílu A. P. Čechova *Tři sestry* jsem nakreslila v tuši plošné černé siluety tří postav přecházejících do stromoví, naskenovala je, maximálně přitavila a pozadí zatónovala do jemně šedé barvy. Kresbu jsem nechala přecházet přes hřbet. Titul jsem napsala písmem Mramor medium Regular, serifovým písmem s náběhy a originálními minuskami. „Výraz Mramoru

¹⁷ Příloha 16

¹⁸ Příloha 17

je vertikální, je to písmo zamyšlené a intimní¹⁹ jak se uvádí na stránkách Františka Štorma.²⁰

5.2.5 Práce ve vektorech/ křivkách

5.2.5.1 Ivan Klíma – Čekání na tmu, čekání na světlo

Tuto techniku zpracování jsem využila u dvou knih. První je od Ivana Klímy a druhá od H. G. Wellse. Oba autoři se ve své tvorbě liší. Klíma se zabývá tématem kritičtějším, a tak jsem jeho obálku udělala více geometrickou a strohou. Motiv jsem si předrýsovala na papír v reálné velikosti, jak jej přesně na formát obálky potřebuji a ať jej mám hned ze začátku před očima v reálné podobě. Následně jsem jej naskenovala do počítače, kde jsem motiv překreslila v křivkách a plochy vyplnila tlačítkem „plechovka barvy“. Motiv jsem pak jen zkoušela v dalších barevných variantách ještě měnila kompozici, ale v zásadě zůstal stejný. Titul je v písmy DG Pro 42 základního řezu a v jednoduché formě vzhledem k celkové úpravě knihy.²¹

5.2.5.2 H. G. Wells – Povídky s X

Povídky s X jsou spíše odlehčeným žánrem, proto jsem zde při stejné technice vypustila zcela geometrii a přistupovala k tomu trochu jinak. Je zde spíše jakýsi hravý, ale jednoduchý dekor v podobě pštrosa. Zaujala mě totiž jedna povídka, kde tito ptáci dominují, takže jsem jej použila jako dekorativní motiv. Než jsem ale došla k výslednému tvaru dekoru, chvíli to trvalo. Kreslila jsem si různé tvary nejprve zbytečně složité, ale pak jsem došla k podobě natolik jednoduché, až byla možná trochu zavádějící, nakonec jsem našla jistou mezipolohu a ta již zcela vystihla, co jsem chtěla. Taktéž jsem hledala tvar u diamantu, došla jsem k jednoduchému tvaru s ohledem na to, že bude vytištěn ve velmi malé velikosti.

¹⁹ ŠTORM, František. Family-mramor. *Www.stormtype.com* [online]. 2012 [cit. 2012-04-29]. Dostupné z: <http://www.stormtype.com/family-mramor.html>

²⁰ Příloha 18

²¹ Příloha 19

Výslednou kresbu jsem opět naskenovala do počítače a v Adobe Ilustrátoru jsem podle předloh překreslila obrazce v křivkách. Motiv ptáka jsem namnožila a pod titul jsem dala plochu barvy abych jej od dekorativního podkladu vyčlenila. Titul je navržen v písmu Vida 31 Pro základního řezu a velikosti názvu 32b a jména autora 22b. Písmo má lehkou kresbu a je monilineární. Napojení a náběhy je však prosvětleny výraznými zářezy.²² Vida 31 Pro je dobře čitelná.²³

5.2.6 Kombinované techniky

5.2.6.1 Jana Štroblová – Čarodění

K poezii Jany Štroblové jsem zvolila techniku, která si myslím nejvíce vystihuje atmosféru knihy, a tak jak jsem ji celkově vnímala. Zde jsem si v podstatě začala hrát s pauzovacími papíry. Nejdříve jsem je různě stavěla a vrstvila před lampičku v potměšlé místnosti. Vznikalo tak zvláště tlumené světlo v různých vrstvách papírů, více či méně tlumené. Postupně jsem začala papíry různě pomalovávat jemnou, skoro neviditelnou vrstvou akvarelu, ale výsledek mě moc nepřesvědčil, tak jsem přešla k poškozování papíru. Různě jsem je protrhávala, propichovala a škrábala a opět jsem tyto papíry vrstvila před lampičku. Skrz první protrhané papíry, které byly nejbližší zdroji světla, prosvítaly světelné body, které dopadaly na spodní papíry a u těchto papírů nejdále zdroji světla naopak jejich trhliny jako by tmavly. Tento efekt jsem si začala fotografovat, protože v celku vytvářel zajímavý účinek. Ve výsledných fotografiích mi však stále něco chybělo. Obrazce byly stále v podobě spíše zajímavého pozadí nebo podkladu. Nepůsobily jako svébytná, výsledná práce. Začala jsem ještě zkoušet tyto poškozené pauzovací papíry skenovat s otevřeným víkem skeneru, takže byly jako by prosvíceny, ozářeny. To byl další zajímavý efekt. Jenže se při skenování s otevřeným víkem začaly vytvářet proužky na obrazci. Ty mi ale ve výsledku ani nevadily. Naskenovaný obraz vypadal jako by byl na strukturovaném

²² ŠTORM, František. Family-vida. *Wwww.stormtype.com* [online]. 2012 [cit. 2012-04-29]. Dostupné z: <http://www.stormtype.com/family-vida.html>

²³ Příloha 20

rýhovaném papíru, takže jsem skeny nezavrhla a ani se je nesnažila jakkoliv vyretušovat. Nakonec jsem oba vzniklé efekty propojila. Fotografie poškozených pauzovacích papírů focených proti tlumenému umělému osvětlení a skeny oněch papírů jsem použila jako podklad pro koláž, kterou jsem vytvořila v Adobe Photoshopu. Výsledný celek jsem barevně sjednotila a zatónovala dohněda, protože zprvu působil až příliš roztříštěně. Pro titul jsem použila písmo Garamond Regular a velikosti 25b u jména autorky a 56b u názvu díla.²⁴

5.2.6.2 *Roman Kníže – Píseň o zelené lampě*

U obálky určené pro poezii Romana Knížete jsem pracovala také se skenerem. V podstatě jsem navázala v experimentech na knihu Čarodění a šla ještě dál. Cítila jsem, že tato technika se k poezii Píseň o zelené lampě vcelku hodí, ale v trochu jiném významu. Skenovala jsem pauzovací papíry opět s otevřeným víkem a pauzovací papíry prosvěcovala. Přitom jsme je různě nadzdvihovala či zatěžovala a vrstvila, takže vznikaly na jedné ploše různé stíny a různě intenzivní ozáření. Zkoušela jsem pak na papíry pokládat různé předměty nebo nastříhané papírky, ale můj dojem z knihy to stále přesně nezachycovalo. Vrátila jsem se k oněm stínům a světlům a přidala k tomu skenování pramenů vlasů, které se v těchto stínech a světlech částečně ztrácely a částečně vynořovaly. Již jsem byla spokojená a své experimentování v tomto směru pozastavila. Výslednou podobu obálky jsem nechala v černobílé podobě a ilustraci jsem použila jen na přední stranu. Titul jsem navrhla opět v písmu Františka Štroma, a to v Regent Pro základního řezu. Je to písmo sérifové bez náběhů, klidného výrazu a s dobrou čitelností.²⁵

5.2.6.3 *Karel Šiktanc – Ostrov Štoanice*

Pro obálku knížky Karla Šiktance jsem fotografovala a upravila fotografii travin. Rozřezala jsem si ji na různě široké proužky v Adobe Photoshopu.

²⁴ Příloha 21

²⁵ Příloha 22

Jednotlivé proužky byly o různé intenzitě světla a stínů, protože původní fotografie trávy přecházela od nejtmaší po nejsvětlejší. Nařezané proužky jsem jednotlivě ještě více různě přitmavovala a zesvětlovala. Po úpravě jednotlivých proužků jsem přešla k úpravě celku. Nařezané pásy fotografie jsem začala nad sebe skládat a různě je otáčet a lehce vychylovat. Až jsem měla pocit, že kompozice je definitivní, celek jsem opět převedla do černobílé podoby, upravila v režimu Bitové mapy a rastr jsem zvolila s kulatými body, úhel 45° a hustotou 60 řádků/palec. Pod titul jsem použila černé lišty, podobné prvky jako na obálce, a také jsem je do kompozice lehce pootáčela.²⁶ Ze začátku jsem zde zkoušela umisťovat titul v bezserifovém a monolineárním písmu, ale v černobílé podobě celek působil příliš technicky. Do kontrastu s ilustrací jsem použila nakonec serifové písmo s náběhy Baskerville 10 Pro. Je to písmo navržené se střízlivou elegancí a jasnou kresbou. Jak je uvedeno na stránkách Františka Štorma: „Výsledkem je naprosto obyčejné a nenápadné písmo – dělník ve službách literatury. Kresebná měkkost jej předurčuje pro každý druh beletrie i poesie.“²⁷

5.2.6.4 *Ray Bradbury – Říjnová země*

Podobnou metodu v režimu Bitové mapy jsem použila také u knihy Říjnová země od Raye Bradburyho. Postupů práce zde tedy bylo více. Nejdříve jsem fotografovala v lese odrazy slunečního světla. Fotografovala jsem záměrně proti slunci. Na okraji mechu se mi do objektivu odrážely ostré sluneční paprsky a vytvářely tak jakousi bílou tajemnou záři kolem mechu přitom se mi, ale zcela neztrácelo pozadí lesní krajiny, okraj mechu se mi do světla rozptyloval. Fotografie mystického až lehce kýčovitěho rázu mi sloužila pouze jako podklad pro další práci. Fotografii jsem ze svého digitálního fotoaparátu převedla do počítače a dále ji upravila. Daný efekt světla jsem využila, ale trochu jsem jej utlumila a zjemnila. Zároveň jsem krajinu uvedla do jakési nepostižitelné anonymní krajiny,

²⁶ Příloha 23

²⁷ ŠTORM, František. Family-baskerville-original-pro. *Www.stormtype.com* [online]. 2012 [cit. 2012-04-29]. Dostupné z: <http://www.stormtype.com/family-baskerville-original-pro.html>

přesně jak na mě povídky působily. Fotografie jsem opět převedla do černobílé podoby a potom v režimu Bitová mapa zadala v Polotónový rastr a navolila tvar bodů tentokrát Kosočtvercový, úhel 90° a 40 řádků/palec. Fotografie jsem lehce zabarvila do zlatozelena s příměsí černé. Titul je navržen v jednoduchém písmu Adobe Myraid Pro velikosti titulu 80b a jména autora 18b.²⁸

5.2.6.5 *Clive Barker – Zloděj duší*

Tato plošná kresba by se vlastně dala zařadit do části Plošná kresba, ale ve výsledku, kdy jsem s ní ještě dále pracovala, působí už trochu jinak. Také jsem u ní užila podobné úpravy jako u předchozích obálek. Takže jsem ji zařadila nakonec sem. Jak jsem již uvedla, vycházela jsem z plošné kresby, tu jsem vytvořila černou tuší a štětcem plošně vybarvila. Zvláště jsem si nakreslila písmo v černé tuši s tím, že jsem již počítala, že jej budu na pozadí ilustrace invertovat. Vše naskenovala do počítače. V Adobe Photoshopu jsem vše složila ve vrstvách podle ručně předkresleného rozvržení obálky. S kreslenými literami jsem dále pracovala, především s prostrkáním mezi jednotlivými literami. Někde bylo třeba o pár milimetrů písmo posunout a zvětšit. Text jsem upravovala jak na přední straně, tak na hřbetu. Menší podoba titulu na hřbetu vyžadovala větší prostrkání mezi jednotlivými písmeny. Ilustraci na přední straně jsem pak dále zpracovávala a převáděla do rastru. Převedla jsem ji do černobílé podoby, sloučila vrstvy a potom převedla do Bitové mapy, kde jsem v Polotónovém rastru navolila tvar bodů: Kruhový, úhel 45° a hustotu bodů 80 řádků/palec. Zadní ilustraci a text jsem do Bitmapy nepřeváděla, nechala jsem je v čisté ploše. Text a pozadí jsem obarvila našedo.²⁹

5.2.6.6 *Jiří Kahoun – Autíčko Tydýt*

Zde jsem použila jakousi „akvarelovou koláž“, jestli to tak můžu nazvat. Zmiňovanou techniku jsem využila jak na ilustraci, tak na titul. K pohádkové

²⁸ Příloha 24

²⁹ Příloha 25

knížce jsem si v tužce nakreslila prostředí, jednoduché postavičky zvířátek, větší autíčko a další malá vozítka. Rozkreslila jsem si koncepci celé obálky i textu. Potom jsem rozkreslila i jednotlivé postavičky, naskenovala do počítače, ořezala a přichystala si je jako předlohy. Vedle toho jsem si udělala anylinkami podklady různě barevných struktur a fleků, jednotlivé barvy i promíchané, zředěné, polovytřené i hutnější akvarelové tóny, převážely však obecně decentnější tóny. Opět jsem struktury naskenovala. Podle nakreslených a vyřezaných předloh jsem začala ořezávat akvarelové podklady. Zároveň jsem některé akvarely a struktury nad sebe vrstvila a částečně některé vrstvy nechávala prosvítat. Tóny barev jsem si vybírala i část struktury či skvrny. Okraje výřezů jsem nechávala čisté, hladké; bez přechodu. Vytvářela jsem tak i velmi drobné postavičky a titul. Ilustrační zpracování obálky tak vypadá docela zvláště, akvarel je zde cítit, ale je znát, že jde o „koláž“. Výřezy jsou znát. Titul jsem se rozhodla udělat v podobném stylu jako ilustraci, formou stejné koláže. Jméno autora jsem však chtěla více vyčlenit od zbylé ilustrace, proto jsem jej navrhla v písmu Ideal Gothic 2, což je monolineární serifové lehce dekorativní písmo. Působilo na mě velmi sympaticky v kombinaci s dětskou ilustrací. Doře ji dotváří a přitom v celku nepůsobí rušivě. Z mého pohledu jaksí „milé“ písmo.³⁰

5.2.6.7 *Martin Smrček – Život ve vodě*

U knihy *Život ve vodě* jsem kombinovala kresbu s podkladovou malbou. Také jsem postupovala skrz výřezy. Jednotlivě jsem vytvořila detailní kresby všech ryb. Kreslila jsem centropenem pro přesnost kresby a všechny ryby jsem udělala záměrně větší, než jsou na formátu obálky. Ve zmenšené podobě jsou vidět detaily, které by se na menším obrazci těžko realizovaly. Ilustrace ryb jsem naskenovala a ve zmenšené podobě vytiskla, na papíře jsem pak zkoušela s jednotlivými rybami různé kompozice. Podle nich jsem pak jednotlivé ryby seskládala v grafických programech a ještě je lehce upravovala ve vztahu k titulu. Zároveň jsem si udělala jednoduchou podmalbu akrylovými barvami a také ji naskenovala. Malbu jsem

³⁰ Příloha 26

ve Photoshopu umístila pod detailní kresby ryb. U ztmavených černých kreseb jsem odstranila bílé okolí naskenovaného papíru a zůstaly jen černé linie skrz něž prosvítala podmalba. Podle obrysů ryb jsem udělala funkci „Laso“ výběr na podmalbě a dané místa podstatně ztmavila a okolí naopak jemně zesvětlila. Tím jsem vlastně vodní tvory vybarvila. Podkladová malba však stále působí jako jeden obraz, i když je součástí kresby. Pro titul jsem použila písmo Anselm Sans řezu Bold. Jméno autora je velikosti 28b. Název je navržen naopak ve verzálkách velikosti 52b pro jasnou čitelnost a za účelem informačním.³¹

5.2.6.8 Michal Černík – Kocouří knížka

Kocouří knížka je pojata celá lineárně. Kreslila jsem tuší, abych lépe vystihla přirozenost a tvar chlupů kočičí srsti, která je zde dominantním motivem. Kočičí srst jsem studovala na fotografiích a snažila jsem se o její reálné zachycení. Titul a jméno autora jsem se rozhodla také ztvárnit kresebně a zapojit jej do ilustrace. Výslednou kresbu tuší: ilustrace, titul, jméno autora jsem naskenovala a v grafických programech obarvila a vytónovala v srsti na zadní straně obálky a na kresleném titulu. Kromě toho jsem si připravila pozadí pod titul a ilustraci na přední straně obálky. Tuší jsem pomalovala bílý karton tak, aby zde zůstaly místy bílá nepomalovaná místa. Tento téměř hotový podklad jsem si opět naskenovala, vložila jej pod ilustraci, obarvila a nevybarvená místa tuší vymazala. Pod těmito místy pak prosvítala podkladová tmavší barva. Vytvořila jsem tak jednoduchou strukturu a pod ilustrací nebyla jen jednolitá barva.³²

5.2.6.9 Josef Hanzlík – Pimpilim pampam

Zde jsem postupovala velmi podobně jako u Kocouří knížky, přesto jsem se snažila o jiný charakter celkové obálky a ke stínování hlavní ilustrace jsem použila body, takže působí více hmotně. Na pozadí jsem si opět vytvořila ručně kreslenou strukturu tenkým centropenem, se kterým se mi dobře tvořily pravidelné tahy

³¹ Příloha 27

³² Příloha 28

a body. Podrobnou kresbu v nadreálné velikosti jsem naskenovala, obarvila v grafických programech a podložila tmavším pozadím, takže linie struktur dobře vynikaly. Do kontrastu s podrobnou kresbou jsem vytvořila plošné mraky a kouř vláčku. Titul jsme původně zamýšlel napsat v písmu Františka Štorma – Ronda. Je to velmi hravé a sympatické písmo hodící se k dětské literatuře. Vychází z psaného písma kulatým perem a na koncích má zaoblení. Nakonec však u mě zvítězilo nutkání pojmut dětskou knihu přece jen osobitěji a vytvořila jsem vlastní kreslený titul z různých typů liter. Titul jsem nechal inverzně v bílé barvě do kontrastu s pozadím a nebyl se s ilustrací.³³

5.2.6.10 *Maxim Gorkij – Tulák a svět*

Obálka knihy Tulák a svět je opět lineární záležitostí. Nakreslila jsem ilustrační motiv i titul centropenem, kresbu jsem naskenovala, v grafických programech přitmavila a usadila na tónované pozadí čisté šedozelé barvy. Titul jsem ještě přebarvila na bílou barvu aby na tmavém pozadí vyniknul a upoutal pozornost. Do kontrastu s ručně a uvolněně kresleným titulem jsem umístila jméno autora v serifovém písmu Baskerville 10 Pro.³⁴

5.2.6.11 *Georges Simenon – Maigret a Dlouhé Bidlo*

Zde jsem prošla podobnou cestou. Pro detektivku Maigret a Dlouhé Bidlo jsem si nakreslila tuší ilustraci, kterou jsem vyšrafovala a k tomu další motiv tuší, tentokrát plošného charakteru: jednolitou skvrnu. Vše jsem opět naskenovala do počítače, šrafovanou kresbu jsem maximálně přitmavila, skvrnu převedla do jednolité sytě červené barvy a pozadí lehce zatónovala dokrémová. Titul jsem umístila na skvrnu a obarvila jej na stejnou barvu pozadí. Použila jsem písmo Regula Text v základním řezu 60b.³⁵

³³ Příloha 29

³⁴ Příloha 30

³⁵ Příloha 31

5.2.6.12 *Italo Calvino – Naši předkové*

V případě obálky určené pro knížku *Naši předkové* se jedná opět o podobný postup jako u knihy *Maigret a Dlouhé Bidlo*, přibyla zde pouze práce s pastelem. Nakreslila jsem si tuší motiv, který jsem v jedné části vybarvila a vystínovala barevnými pastely. Tento výsledný motiv, jsem naskenovala a v Adobe Photoshopu lineární kresbu v okolí pastelové části převedla do pleťového téměř neviditelného tónu. Obrysovou kresbu přímo na pastelu jsem nezesvětlovala. Titul je zde dosti výrazný na bílém pozadí a s nenápadnou ilustrací. Nejprve jsem zkoušela otočení titulu na bok, ale s ohledem na čitelnost jsem došla k přehlednějšímu uspořádání. Název díla je v písmu *Comenia Serif Pro* řezu *Italic* a jméno autora navrženo zase v *DG Pro 42* základního řezu.³⁶

5.3 Kontrolní tisky a korektura

V průběhu výtvarné práce na knižních obálkách jsem si často dělala digitální tiskové zkoušky. Bylo nutno vidět a průběžně kontrolovat ilustrace v reálné podobě. Potřebovala jsem vědět, jak ilustrace vypadají a jak fungují na obálce v nejdůležitější části zepředu, kde je titul, ale také jak vypadají v ohybech, na hřbetu a dále s tím podle potřeby pracovat a upravovat. Hlíkala jsem si tak i obálku jako celek, její uspořádání v podobě složené na knize, ale i rozložené. Kromě výtvarné podoby jsem tak i viděla jednotlivé poměry a proklady textů, jak působí v reálné podobě určité typy písma. Samozřejmě bylo důležité sledovat jak působí i vzájemně vůči sobě ilustrace a text, jaký vytváří celkový dojem a následně tyto poměry k sobě upravovat a vyvažovat.

Kontroly byly nezbytnou nutností, následovalo vícero tisků po různých úpravách. U kontrolních tisků mi stačily černobílé náhledy na obyčejný kancelářský papír formátu A3, přesto že některé obálky tento formát na šířku přesahovaly, pro takové provizorní náhledy tištěné vždy po větších úpravách stačilo v případě nutnosti obálku sestavit ze dvou papírů. Nakonec následovala i zkouška barevná

³⁶ Příloha 32

na formát A1 před reálným tiskem. Po této poslední tiskové zkoušce přišla poslední kontrola, při které jsem obálky upravila tak, aby barevně vyšly přesně, jak je potřeba.

5.4 Výsledný tisk

Zatímco u kontrolních tisků mi stačily černobílé náhledy na formát A3, zde se už jednalo o reálný digitální tisk, který vyžadoval již zcela jiné podmínky. Obálky jsem si uložila ve formátu PDF v režimu barvy CMYK, v rozlišení 300 DPI a na nejvyšší možnou tiskovou kvalitu. Obálky jsem udělala z každé strany o 3 mm větší abych měla dostatečný prostor a rezervu na ořez. Obálky jsem si připravila na dva formáty A1 a mezi sebou odsadila minimálně 1,5 cm, od okrajů papíru 1 cm. Obálky jsem tiskal barevně ve studiu Euroverlag a plakáty na školním plotru.

5.5 Realizace knižních modelů

K obálkám jsem se rozhodla udělat i knižních modely, aby měly odpovídající prezentaci a byla jasná představa, jak obálka reálně vypadá na knize. Knihy neměly být v podstatě žádnou výtvarnou prací, měly být spíše součástí instalace. Nejprve jsem zvažovala, že bych některé knihy nechala vyrobiť v knihařství, ale vzhledem k nákladům a vlastní schopnosti je zrealizovat, jsem od tohoto původního záměru upustila. Hledala jsem pak cestu, jak si aspoň výrobu zjednodušit. Jednalo se přeci v tomto případě o modely, ne o výsledné výtvarné práce. Potřebovala jsem pouze obálky na něco „nasadit“. Do knižních desek jsem hledala náhradní výplň, abych nemusela šít celé knižní bloky. „Kniha“ měla působit jako kniha, ale měla především plnit funkci „výplně“ mých knižních obálek. Hledala jsme tedy náhradní řešení, co dát dovnitř knižních desek místo šitého knižního bloku. Zkoušela jsem různé materiály, ale byly zpravidla problematické. Problém byl, že jsem potřebovala pláty různých rozměrů a různých šířek. Takže něco, co by se dalo dobře a čistě nařezat na potřebné rozměry. V případě molitanu, který v bílé podobě vypadal dobře, to vůbec nešlo, ani v případě jiných stavebních materiálů a výplní. Nebyly vhodné pro můj záměr. U polystyrenu byl zase problém s drobením materiálu. Od těchto pokusů jsem nakonec upustila.

Začala jsem uvažovat nad vyplněním knižních desek krabičkami, které bych si na míru vyrobila. Tímto objektem se makety knih často vyplňují, ale po poradě s paní knihařkou jsem si to rozmyslela. Pravdou je, že výroba krabiček a jejich potažení papírem se v náročnosti výrobní i časové vyrovná realizaci šitého bloku; a přitom tyto modely stále nevypadají jako plnohodnotná kniha. Mé knihy jsou vcelku malé a útlé, uvědomila jsem si, že by šití knižního bloku pro mě bylo skutečně jednodušší a výsledný dojem by byl rozhodně lepší.

Knižní makety jsem potřebovala pokud možno co nejvíce neutrální a nenápadné, aby neodváděly pozornost od knižních obálek. Nechtěla jsem aby rušily svým tónováním. Rozhodla jsem se knihy udělat v čistě bílé podobě, a proto jsme si na potah knižních desek zakoupila čistě bílé knihařské plátno Imperial podlepené papírem. Z firmy VOSS Židovice, s.r.o. jsem si také objednala knihařskou niť a čistě bílé kapitálky. Na výrobu desek jsem v Grandpapíru vybrala karton široký 2 mm, u větších formátů 3 mm a na všechny hřbety stačil jen 1 mm široký. Na šitý knižní blok mi stačily obyčejné kancelářské papíry v případě, že se jednalo pouze o modely. Na předsádky jsem ale potřebovala papír s trochu vyšší gramáží, stačily opět klasické papíry 120g/m². Vše jsem nechala v čistě bílé barvě.

Ve výrobě konkrétně těchto knižních modelů jsem postupovala trochu jinak. V případě klasické výroby knih se nejdříve sešije knižní blok a až pak se na něj na míru udělají desky. Já postupovala obráceně, protože jsem potřebovala přesné rozměry na obálky. Tak jsem nejdříve dělala desky, které jsem dodatečně doplnila knižním blokem.

V první řadě jsem si udělala desky podle předem daných rozměrů. Zvláště jsem si nařezala hřbetník a příděstí přední a zadní desky. Pohlídala jsem si, aby šel směr vláknů papíru podél hřbetu. Příděstí a hřbetník jsme následně spojila pruhem papíru 8 cm širokým a zarovnála podle úhelníku. U menších knížek jsem měla drážky široké 7 mm a u větších 9 mm. Hrany desek jsme pak lehce přesmirkovala. Výsledné desky jsem potáhla plátnem, které mělo opět stejný směr vláknů. Plátno přesahovalo desky z každé strany o 2,5 cm, to jsem zahrnula a přilepila

k deskám, rohy jsem zastříhla a také zahrnula dovnitř desek. Plátno jsme uvnitř rovně zařízla a vnitřní stranu desek jsem pak ještě vylepila papírem.

Knižní bloky jsem dělala klasicky šité, nikoliv lepené. Šitý blok je odolnější při manipulaci, déle vydrží v dobrém stavu, lépe se otvírá a je z mého pohledu jednodušší na výrobu. Knižní složky jsem šila po čtyřech dvoulistech, což znamená, že každá složka obsahovala osm stránek. Šít složky o více stranách mi umožnila nižší gramáž papíru. Složky jsem většinou šila na dva proužky plátna, u několika větších jsem šila na tři. Sešitý blok jsem sklepala kladívkem a zaklížila. Menší a užší knižní bloky jsem ořezávala ručně řezákem, větší jsem ořízla na řezačce. Knižní bloky jsem se snažila mít tak o 4 mm menší jak knižní desky. Knižky jsem zavěšovala škrobem smíchaným s trochou lepidla Herkules, aby rychleji uschnuly.

6 TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA

V této části teoretické diplomové práce se budu věnovat technologickým specifikům, která se promítla i do mé práce, a to jak z pohledu obecného, tak i ve vztahu k mé tvorbě.

Popíšu zde tedy technologii kresby a malby, fotografické postupy, skenování, předtiskovou přípravu, tisk a výrobu knih.

6.1 Technologie kresby

Kresba je technika, která je založena na zobrazování obrazu na ploše pomocí linie, bodů a jejich kombinací. Kresebná linie může mít různou sílu tahu, záleží na přítlaku kreslicího nástroje. U centropenů a různých fixů zůstává linie stejná. Kresba může být lineární, šrafovaná, roztíraná aj. Kreslicími nástroji jsou různé rudky, tužky, pastely, fixy a štětce. U tuší se pak používá jako kreslicí materiál pero s vyměnitelnou násadou nebo kaligrafické pero, husí brk atd.³⁷ V mém případě se jednalo o kresbu tuší násadkovým perem nebo centropenem a lihovými fixami.

6.2 Technologie malby

Jedná se o techniku nanášení barev ve vrstvách mnohdy na podmalovaný povrch. Malba se dělí na několik základních technik, je to olejomalba, lazurní malba, nástěnná malba, akvarel a dnes je hojně rozšířená malba akrylovými barvami.

Barvy obecně, a to nejen akrylové a temperové, se vyrábějí z pigmentu a pojiva. Dříve se pigment získával v přírodě z barevných hlín, minerálů rostlin

³⁷ Kresba. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-2012 [cit. 2012-04-29]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Kresba>

atd. Dnes se barevné tóny vyrábějí chemicky.³⁸ Barvy se rozlišují podle druhu pojiva.

Pojidlem temperry je disperze, emulze. Emulze se skládá z vody a látky ve vodě nerozpustné, temperry jsou proto ředitelné vodou, ale po zaschnutí by měly být vodou nesmyvatelné. Z hlediska historie jsou novinkou průmyslové nátěrové disperzní hmoty. Ty zahrnují latexové barvy, které obsahují jako pojivo latex. Akrylové barvy jsou příbuzné latexu, ale jsou kvalitnější. Jsou to umělé pryskyřice z kopolymerů. Akrylové barvy se ředí vodou.³⁹

6.3 Technologie digitálního fotografování

Digitální fotoaparáty jsou dnes čím dál více rozšířeny. V lecčem se liší od klasických fotoaparátů, rozhodně jej nepředčí v kvalitě snímku, mají však i jiné výhody. Vyvolat se dají opravdu jen vybrané snímky, tedy je zde úspora materiálu. Snímek lze okamžitě zkontrolovat v náhledu ve fotoaparátu. Dále lze snímky zpracovávat a upravovat grafických programech.

Digitální fotografování je ovlivněno celou řadou skutečností, které jsou převzaty z analogového fotoaparátu. Mezi ně patří citlivost materiálu, která se uvádí v jednotkách ASA. Hodnoty mohou být od 50 do 3 200 ASA i více. Lepší je však nastavení nižší citlivosti, při vyšších hodnotách hrozí tzv. drobení obrazu. Dalším důležitým prvkem je expozice, tedy fotografování s prioritou času. Je to doba, po kterou je otevřená clona a dopadá světlo na elektronický čip. Další důležitý prvek, který má vliv na výslednou podobu fotografie, je clona, jedná se o čip, který koriguje množství propuštěného světla. Faktorů, které ovlivňují kvalitu a podobu fotografie je více, tyto jsou však

³⁸ BROŽKOVÁ, Ivana. *Dobrodružství barvy*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1983. s. 143.

³⁹ Tamtéž. s.150, 152.

nejzákladnější a naprosto stěžejní.⁴⁰ Osobně jsem používala digitální fotoaparát Panasonic Lumix s 12 Mpx., optickým zoomem 18x a minimální ohniskovou vzdáleností 27 mm.

6.4 Skenování obrázků

Skenovat se dá jak na bubnových skenerech určených pro větší formát, tak na ploché skenery pro menší formát. Druhou verzi využívají mnozí grafici pro skenování vlastními prostředky. Skener se musí pravidelně kalibrovat. Ze zkušenosti vyplývá, že obrázek je třeba skenovat s rozlišením, které je dvojnásobkem hodnoty autotypické sítě, které má být vytištěno. Typická hodnota pro tištěné produkty je 150 lpi, která vyžaduje, aby byl obrázek skenován s rozlišením 300 dpi. Lemování s vlastními prostředky se za normálních okolností se provádí v systému RGB a výsledný soubor se převede do systému CMYK. Černobílé originály se skenují ve stupních šedi, protože tisk bude prováděn pouze v černé barvě. U obrázků, které vyžadují velmi vysokou kvalitu nebo jejich originál je příliš veliký, se posílá originál na pracoviště, kde je k dispozici bubnový nebo plochý skener s vysokým rozlišením.⁴¹ V mém případě mi však postačil vlastní kvalitní plošný skener od firmy Cannon s maximálním rozlišením 1200 dpi. Obrázky, které jsem nepotřebovala zvětšovat v počítači, jsem skenovala s vyšším rozlišením 400-600 dpi s potlačeným rastrem. Obrázky jsem většinou skenovala rovnou do programu Adobe Photoshop, kde jsem jej rovnou převedla do CMYKU nebo je dále jinak upravila.

6.5 Předtisková příprava

Předtisková příprava obsahuje řadu kroků předcházejících tomu, než se výsledná práce pošle do tisku. Před jakýmkoliv tiskovým výstupem je však důležité mít dobře kalibrovaný monitor a tiskárnu. Reálná barva se zobrazuje v závislosti na těchto zařízeních různě. Někdy je velký rozdíl mezi tím, co člověk vidí

⁴⁰ STONE, David a Ron GLADIS. *Digitální fotografie*. Brno: Computer Press, 2003. s. 17, 32.

⁴¹ BANN, David. *Polygrafická příručka*. Praha: Slovart, 2008. s.46 - 47.

na monitoru a co vzejde ve výsledném tisku. Lidské oko dokáže vidět nekonečný počet barev, na monitoru se dá zobrazit barev méně a vytisknout lze ještě menší množství.

Pokud se zpracovává text a obraz, u textu se začne korekturou obsahu, potom odhad rozsahu sazby při určité volbě písma.

U obrázků a jiných předloh se nastavuje řada parametrů. Obrázky mohou být malované originály, fotografie, tisky a v současné době i digitální obrázky. Je zde důležité, jak obrázky připravit na tisk. Digitální předlohy se často nahrazují kopiemi s nižším rozlišením. Obrázky vytvořené mimo grafické programy jsou skenovány. Zde se provádí kontrola ostrosti obrázku, rozumného kontrastu a zda na něm nepřevládá jiný odstín. Je dobré kresbu provést ve větší nebo výsledné velikosti, protože jejich zmenšením jde obrázek dobře přiosřít a snížit určité nepřesnosti.⁴² Po těchto úpravách je u obrázku důležitá volba režimu barvy. Pro obrázky určené k tisku a nikoliv pouze k náhledu na monitoru je jednoznačnou volbou systém CMYK. Většina obrázků je však zprvu převedena do RGB a až pak se převede do CMYKU. Jaký je zde rozdíl? RGB je vhodné na presentace na monitoru. Obsahuje barvy - červenou, zelenou a modrou. To jsou základní barvy barevného spektra světla. Tyto tři barvy se sčítají, dohromady vytvářejí bílé světlo, tedy bílou barvu. RGB je vhodné pro zobrazení na monitoru. CMYK je tvořen barvou purpurovou, azurovou, žlutou a přidává se zde již černá. Není tu taková barevná škála jako u RGB, CMYK je ale vhodný pro tisk. Na rozdíl od RGB smícháním červené, zelené a modré barvy zde vzniká černá. Barvy se jako by vrství a každou vrstvou se ubírá na intenzitě světla. Barvy CMYKU na monitoru tolik nezáří, ale více odpovídají realitě a tiskové podobě. U systému CMYKU se tiskne ve čtyřech zmiňovaných barvách. Každá barva je vytištěna jemnými body přes sebe.⁴³

⁴² BANN, David. *Polygrafická příručka*. Praha: Slovart, 2008. s. 26.

⁴³ Tamtéž. s. 36.

Když jsou připravené obrázky a upravený text, následuje designové rozvržení stránky s textem a obrázkem. Po tomto uspořádání se výsledná práce převede do vhodného formátu jako např. PDF, JPG, TIFF atd. Následuje nakonec realizace tiskem.

6.5.1 Formáty souborů

6.5.1.1 EPS (Encapsulated Postskript)

Jedná se o objektivně orientované grafické soubory, do kterých lze však ukládat i bitmapové obrázky. Výsledný vektorový soubor se může stát výstupem v jakémkoli rozlišení nebo velikosti.

6.5.1.2 GIF (Graphic Interchange File)

Tyto komprimované soubory jsou určeny na web a nemají dostatečnou kvalitu pro tónové obrázky a fotografie.

6.5.1.3 JPEG (Point Photographics Export Group)

Používá se ve velké míře pro digitální obrázky, včetně většiny obrázků umístěných na webu. Soubory JPEG s vysokým rozlišením jdou kvalitně vytisknout, rozlišení 72 dpi je ideální pro web.

6.5.1.4 PDF (Portable Dokument Format)

Tento formát vytvářejí aplikace Adobe Acrobat Distiller. Jsou vhodné jak na tisk, tak prohlížení.

6.5.1.5 TIFF (Tagged Image File Format)

Jedná se o bitmapové soubory s vysokým rozlišením, určené pro barevné nebo monochromatické soubory.

Další využívané formáty jsou PSD, což je formát pro upravené nebo zrovna upravované obrázky. Dále pak PostSkript, DCS a PICT.⁴⁴

Osobně jsem využívala pro své ilustrace a obálky formát Adobe PDF. Většinu svých prací jsem totiž dokončovala v Adobe programech a zadávala zde režim CMYK, který je vhodný pro tisk. PDF má své jisté klady. Umožňuje přenášet informace kritické pro předtiskovou přípravu (přetisky, přímé barvy) a podporuje všechny formáty písma PDF, také poskytuje bohaté možnosti pro využití správy barev.⁴⁵

6.6 Tisk

Hlavní tiskové technologie můžeme rozdělit podle tiskového povrchu. Spadá sem tedy knihtisk (tisk z výšky) u něhož je třeba tištěný obrázek vyzvednout nad netisknoucí místa. Válečkem se následně nanese barva na vyvýšenou plochu a otisk je vytvořen přitlačením tiskové formy k papíru. Další tiskovou technologií je ofset (tisk z plochy). Tisknoucí místa jsou zde chemicky ošetřena tak, aby přijímala tiskovou barvu a netisknoucí místa aby zase vodu přijímala a odpuzovala barvu. Hlubotisk je proces, při kterém jsou tisknoucí místa zapuštěna do povrchu válce, který se zaplňuje tekutou barvou. Pomocí tlaku je na povrch nanášena barva.⁴⁶ V mém případě se jednalo však o digitální tisk. Věnovat se tedy budeme dále jen jemu.

Digitální tisk je ideální pro menší tiskové náklady a také pro tisk tzv. dle potřeby. Není zde potřeba výroba filmu nebo desky. Používá se soubor, obraz se na zařízení přenáší digitálně. Nejčastěji jsou používány laserové tiskárny. Obrazec je vytvářen laserem, který bod po bodu odkrývá fotovodivý povrch. Povrch se potom popráší záporně vodivým tonerem, který se přichytí pouze

⁴⁴ BANN, David. *Polygrafická příručka*. Praha: Slovart, 2008. s. 58 - 59.

⁴⁵ LOZAN, Petr. *PDF pro tisk*. Praha: Grafie CZ, 2007. s. 7.

⁴⁶ BANN, David. *Polygrafická příručka*. Praha: Slovart, 2008. s. 89.

ke kladně nabytým místům. Toner je následně zapeče na papír.⁴⁷ U větších formátů se na tisk používá plotr, ten může být digitální, ale ve větší míře je inkoustový. Obálky jsem tiskla digitálně na laserové tiskárně a plotru.

6.7 Ruční technologie knižní vazby

6.7.1 Materiály

K výrobě knihy je potřeba řada materiálů. Mezi papírové materiály patří předsádkové papíry o hmotnosti 90g/ m² až 140g/ m², potahové pružné papíry, lepenky pro vazbu knih o hmotnosti 400 až 900g/ m², pomocné papíry 60 až 70g/ m². Nezbytnými textilními materiály jsou knihařská potahová plátna na desky. Často jsou upravená škrobovým zátěrem, aby byla nepropustná. Dále zde patří knihařský gáz, nitě, záložkové stužky a kapitálek, což je ozdobná lemovka z bavlny nebo hedvábí. Kromě plátna a potahového papíru se na obal desek používá i kůže.⁴⁸

6.7.2 Výroba

V první řadě je třeba přeložit volné papíry a seskládat je do složek. Následně se přilepí na přední a zadní složku předsádka., složený dvoulist papíru, přilepený škrobem v šířce 3 mm. Všechny materiály se používají ve směru vlákna se hřbetem. Po zaschnutí předsádek se neknižní blok přesně vystohuje a vylisuje. Je nutno jej umístit na střed lisu. Před samotným šitím bloku se zkontroluje pořadí složek. Způsobů sešití složek je několik, nejčastější je šití jednoduchým stehem, což je i můj případ. Složky se na sebe postupně skládají a prošívají ve hřbetě na motouzy na pruhy plátna. Jednotlivé složky se uprostřed otevírají - nakrčením složky u hlavy a přišívají se těsně kolem motouzů. Druhá složka se k první složce přivazuje knihařskými uzly, další složky se už jen zapošívají jednoduchým stehem. Po sešití se knižní hřbet sklepe, zaklíží a po zaschnutí

⁴⁷ BANN, David. *Polygrafická příručka*. Praha: Slovart, 2008. s. 96 - 97.

⁴⁸ KRÁL, Jindřich. *Moderní knihařství: Souborné zpracování poznatků oboru*. Brno: Knihař, 1999. s. 85

se ořízne na potřebný formát. Na horní a dolní okraj hřbetu se přilepí kapitálky a přes ně gáza. Šíře přesahu gázy je 18 až 20 mm.⁴⁹ Na knižní desky se používá šedá lepenka o tloušťce 1,5 až 3 mm. Okraj desek přesahuje knižní blok o 3 - 4 mm. Vyřiznou se zvlášť přední a zadní desky se hřbetníkem, hřbetník je z lepenky asi tak 1 mm široké. Sestaví se podle úhelníku a svěší proužkem papíru 60g/ m² až 80g/ m² . Potahové plátno se řeže ve směru vlákna desek. Velikosti desek se připočítává 10 až 15 mm na záložky dole a nahoře, vpředu 13 mm. Desky se většinou potahují plátnem vcelku. Desky se po potažení obrátí, plátno se zahne dovnitř desek a udělají se rohy. Záhyby se vyhladí kostkou a vnitřek desek se vylepí papírem. Kniha se zavěsí a zalisuje.⁵⁰

⁴⁹ KRÁL, Jindřich. *Moderní knihařství: Souborné zpracování poznatků oboru*. Brno: Knihař, 1999. s. 126 -130.

⁵⁰ Tamtéž. s. 138.

7 POPIS DÍLA

Ve své praktické části diplomové práce jsem zrealizovala dvacet pět návrhů knižních obálek. Do tohoto počtu spadají i dva komiksové obaly. Návrhy jsou zpracovány výtvarně zcela individuálně a jsou rozdílných formátů. Došla jsem ke dvěma prezentačním formám své celkové práce. První formou jsou jednoduché ukázkové plakáty a druhou již ořezané a složené obálky na knižních modelech.

V této kapitole se budu věnovat popisu zmiňovaných výsledných dvou forem mé práce.

7.1 Obálky

Ořezané a složené obálky v tomto případě plní funkci přesného reálného modelu. Presentují jak jednotlivé obálky fungují na knize, jak působí ve své funkční podobě.

Popis mé práce se v podstatě promítl i v předchozí kapitole postup práce. Abych se neopakovala, vytyčím zde jen to nejpodstatnější. Návrhů knižních obálek je tedy celkem dvacet pět. Obálky zpracované malířsky jsou dvě – kniha Vinohrad o rozměrech 15x15,5 cm, pak Krajina Eufórie 12x15,5 cm. Mezi obálky fotografické patří Incident ve Vichy 12x19,5 a Dutý břeh 12x17 cm. Dalším uskupením, které spojuje technika, nikoliv forma jsou návrhy zpracované lineárně a dobarvené v Adobe Phototshopu. Zde spadá můj autorský komiks klasického formátu A4, dále Obr jménem Drobeček 18,5x21,5 cm a Záhada jezera Tanu-ten o velikosti 15x21 cm. Do plošné kresby můžeme zařadit také Zlatého brouka 13,5x21 cm, Setkání s Rámou 12x20,5 cm a Tři sestry 13,5x20,5 cm. Obálky vytvořené v křivkách v Adobe Illustratoru jsou Čekání na tmou, čekání na světlo, která má rozměry 13x20,5 cm a dále Povídky s X rozměru 12x20,5 cm. Do kombinovaných technik spadá celá řada obálek. Obsahuje techniky skenování, částečného fotografování, obálky částečně kreslené a částečně dopracované

v grafických programech. Mezi tyto návrhy patří Čarodění 12x17 cm, také obálka Píseň o zelené Lampě rozměrů 12x18,5 cm, dále pak Zloděj duší 15x21,5 cm, Kocouří knížka formátu 18x20 cm, Pimpilm pampam 13,5x24,5 cm. Tulák a svět 13,5x21,5 cm a v neposlední řadě obálka ke knize naši předkové 13,5x20,5 cm a Maigret a Dlouhé Bidlo o rozměrech 12,5x19 cm.

K obálkám patří také knižní modely. Ty však nejsou plnohodnotnou výtvarnou prací, plní pouze funkci jakési výplně obálek, nejsou v podstatě ani vidět. Modely jsou tedy spíše součástí instalace. Avšak pro celkový dojem z obálek jsou důležité.⁵¹

7.2 Plakáty

Plakáty zde plní jakousi funkci přehledů celkového uspořádání návrhů. Jsou zde k vidění zcela rozložené návrhy knižních obálek. Chtěla jsem, aby na rozložených návrzích bylo zřejmé, jak jsem v celku obálky postupovala a uvažovala.

Presentačních plakátů je celkem devět. Zvolila jsem dostatečně prostorný formát B1, tedy 100x70 cm. Na každém z plakátů jsou umístila tři návrhy knižních obálek, kromě jednoho, kde vyšly už pouze dvě práce. Celková kompozice je zde koncipována do levé části formátu. Obálky jsou odsazeny z levé strany 8 cm od okraje, nahoře 12 cm a mezi jednotlivými návrhy je prostor 4,5 cm. Dole pak vychází individuálně volný prostor podle zaplněné plochy různě velkých obálek. Koncept návrhů knižních obálek jsem nerozvrhla do ucelených forem podobných prací, ale naopak jsem zde vše stavěla na kontrastu. Snažila jsem se kombinovat rozdílné práce, aby se vzájemně podpořily a vynikly jednotlivě i v plakátovém celku. Většinou jsem kombinovala obálku kreslenou, fotografickou a čistě grafickou nebo plošnou. Velikostně jsem rozvrhla obálky tak, že mi na onen formát B1 vychází jedna obálka větší a dvě menší podobných rozměrů. Koncept plakátu tak působí více uceleně a uspořádaně i vzhledem k rozdílným rozměrům návrhů.

⁵¹ Příloha 33

Větší obálka je umístěna většinou do horní části plakátu a dvě menší jsou pod ní zarovnané vždy na opačnou hranu dané obálky výše.

Na obálkách je vyznačen šedou tenkou linkou 0,25 bodu knižní hřbet a přední i zadní strana obálky. V případě bílých obálek bylo nutno vyznačit i obrys, aby formát zcela nesplýval s pozadím. Nechala jsem v pozadí čistě bílou plochu a nijak ji netónovala. Vyznačovací linie jsou buď šedé nebo v případě barevných obálek jsou zvýrazněné linie v tmavším odstínu pozadí dané obálky. Nejprve jsem chtěla tyto tahy zcela vynechat, ale celek obálky splýval a nebylo příliš zřejmé, která pasáž obrázku už patří do které části obálky. Snažila jsem se tahy udělat proto aspoň co nejméně nápadné, ale tak aby bylo celkové rozvržení obálky přehledné.

V plakátu dole vlevo je pak umístěna tiráž do jednoho nenápadného řádku. Text je napsán nezlatkovým nenápadným písmem Gill Sans M o velikosti 12b a prostrkáním 30b. Celý text je odsazen o 2 cm od okraje papíru.⁵²

⁵² Příloha 34

8 PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR

Svou diplomovou práci jsem samozřejmě dělala s praktickým zaměřením a úmyslem připravit se do praxe a mít co nabídnout. Chtěla jsem si vytvořit prostřednictvím knižních obálek jakési své portfolium prezentující mé širší zaměření. Ilustrace v propojení s grafickým designem nebo i každá složka zvlášť má budoucnost a schopnost pracovat s oběma medii je určitě výhodou.

Netuším, zda by se mohla má práce nebo nějaká její jednotlivá část realizovat, každopádně přináší uceleně zpracovanou formu každého zadání, celkovou různorodost, v podstatě nabízím širší sortiment možností. Práce nepřináší žádné nové objevné postupy a techniky, ale nabízí kvalitu, mnohotvárnost a ucelenou formu.

Příklady výtvarně ucelených prací můžeme najít v mnoha nakladatelstvích, která jsou zaměřená na vydávání hodnotné literatury s kvalitní výtvarnou úpravou. Příkladem může být nakladatelství Baobab, Meander, komiksové nakladatelství Sýpka, Argo, Brio, Paseka, Labyrint a další, s kterými spolupracují význační i mladí umělci. Mnozí jsou schopni knihu výtvarně zpracovat jako celek od ilustrací, přes obálku a někteří až po grafický design, což v běžných případech obsahuje práci více osob. Mnozí jsou schopni knihu nebo komiks ještě literárně zpracovat. Mezi takové všestranné výtvarníky patří Petr Nikl, František Skála, malířka Tereza Říčanová, Alois Mikulka, Dagmar Urbánková a další. Věřím, že takové schopnosti jsou předpokladem k dobrému uplatnění.

9 SILNÉ STRÁNKY

Málokdy je něco pouze černé nebo bílé. Obecně by se daly u mnoha věcí najít klady a zápory, stejně tak u výtvarných prací silné a slabé stránky. Otázkou je, co převažuje a jak je člověk s výslednou prací spokojený, zda do ní vložil co mohl a výsledek onomu osobnímu zaujetí a tvůrčímu úsilí odpovídá.

V této části teoretické práce přiblížím silné stránky mé výsledné tvorby.

Mezi klady mé výsledné práce patří snaha o vysokou uměleckou úroveň, která všechny individuálně zpracované návrhy knižních obálek spojuje. Práce mě ve své různorodosti bavila a dalším pozitivum vidím právě v oné schopnosti reagovat na různé podněty a požadavky. To se promítlo do obálek, které tak odpovídají svému žánru a ladění knihy. Literatura pro děti odpovídá své formě, zde jsem si vyloženě hrála a nekladla meze fantazii. Pohybovala jsem se ve světě veselých barev a vrátila se svým způsobem do dětských let. Když Kocouří knížka, tak skutečně kocouří, je celá „chlupatá“. Proč by titul nemohl sám o sobě vytvářet nějaká obrazec a ilustraci? Proč by text nemohl být nakreslený z různých typů písem viz obálka k Pimpilim pamapam? Možné je přeci vše. Podobně hravou a ryze osobní záležitostí pak pro mě byly komiksy a myslím, že je to znát. Další próza je podle obsahu volnější či střídmější, jak na mě působila.

Mezi další silné stránky mé práce dozajista patří i kvalitní zpracování, dobrý tisk na kvalitním materiálu. To výslednou podobu rovněž velice ovlivňuje. Zkouškové tisky jsem provedla na různých strojích, kvalita a celkový dojem z prací byl skutečně rozdílný.

Ve výsledku jsem se svou prací spokojená a vím, že jsem do ní vložila, co jsem mohla. Vzhledem k náročnosti projektu, kdy jsem u každé obálky individuálně uvažovala a pracovala s ilustrací, celkovou úpravou a typografií si myslím, že jsem cíl práce naplnila. Původní zadání, kdy jsem měla navrhnout dvacet návrhů

knižních obálek jsem o něco málo přesáhla. Mě samotnou tato práce obohatila, sice jsem předvedla, co jsem se již do té doby naučila, stejně mě výtvarně posunula zase trochu dál. Doufám, že tak i má práce bude působit a bude to z ní zřejmé.

10 SLABÉ STRÁNKY

Na mé praktické části diplomové práce by se dozajista našly i nějaké drobné nedostatky. Na druhou stranu si myslím, že se nejedná o výrazně slabé stránky.

Mezi slabší část by se možná dala zařadit celková grafická úprava obálek. Typograficky je v podstatě v pořádku. Pokud se tedy zaměřím čistě na tituly navržené v grafických písmech a vynechám hravé ručně kreslené tituly, mohla by se tato úprava v kontextu všech obalů zdát poněkud klasická. Co se týče uspořádání, na většině obálek mám jako první umístěné jméno autora a pod něj název díla. Samozřejmě jsem v rámci vývoje práce zkoušela také experimentálnější pojetí úpravy, ale tituly působily nejasně a nepřehledně. Přitom u knižního titulu se v tomto případě jedná o velmi podstatné sdělení. Kniha vystavěná na pultě mezi ostatními tituly musí v první řadě zaujmout a samozřejmě okamžitě jasně a úderně informovat, sdělit autora a název. Proto jsem postupně upustila od přehnaně experimentálních forem. Dalším faktem je, že mnozí zákazníci si kupují knihu na základě autora, to byl důvod, proč jsem jej velmi často zařazovala nad název. Knihy jsem vnímala individuálně a ne jako celek, takže jsem se v tomto případě v rámci celé koncepce nesnažila o výrazné obměny. Ctila jsem jasnost a přehlednost u všech titulů, a proto se mi toto uspořádání u mnohých opakuje. Knihy v podstatě plní svou funkci, a to si myslím, že jsem naplnila, zvláště u formy klasické, jako je kniha, která má především informovat. Proto je otázkou, zda tento fakt vnímat vyloženě jako slabou stránku. Pohled na tuto skutečnost může být opravdu dvojitý a jsem si toho vědoma. Myslím si však, že jsem funkci obálek naplnila, jak nejlépe jsem mohla.

11. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

a) Knižní a periodická literatura

1. MATĚJÍČEK, A. *Ilustrace: se 246 reprodukcemi*. 1. vyd. Praha: Jan Štenc, 1931.
2. HOLEŠOVSKÝ, F., STEHLÍKOVÁ, B. *Čeští ilustrátoři v současné knize pro děti a mládež*. 1. vyd. Praha: Albatros, 1989.
3. KRÁL, J. *Moderní knihařství: souborné zpracování poznatků oboru*. 2. vyd. Brno: Knihař, 1999. ISBN 80-901924-8-3.
4. BROŽKOVÁ, I. *Dobrodružství barvy*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1983.
5. KOLESÁREK, Z. *Kapitoly z dějin designu*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola umělecko-průmyslová, 2004. ISBN 80-86863-03-4.
6. BANN, D. *Polygrafická příručka*. 1. vyd. Praha: Slovart, 2008. ISBN 978-80-7391-029-7.
7. LOZAN, P. *PDF pro tisk*. 1. vyd. Praha: Grafie CZ, 2007. ISBN 978-80-239-9672-2.
8. STONE, D., GLADIS, R. *Digitální fotografie*. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2003. ISBN 80-251-0067-7.
9. BOHATCOVÁ, M. *Česká kniha v proměnách staletí*. 1. vyd. Praha: Panorama, 1990. ISBN 80-7038-131-0.
10. KRÁL, J. *Moderní knihařství: souborné zpracování poznatků oboru*. 1. vyd. Brno: Knihař, 1999. ISBN 80-901924-8-3.
11. *V. mezinárodní bienále kresby Plzeň 2006: 5.10.- 12.11. 2006*. Plzeň: Zájmové sdružení právnických osob Bienále kresby Plzeň, Západočeská galerie v Plzni, 2006. ISBN 80-86415-45-7.
12. *23. mezinárodní bienále grafického designu Brno 2004*, Grafický design, ilustrace a písmo v knihách, časopisech, novinách a nových médiích. Brno: Moravská galerie v Brně, 2004. ISBN 80-7027-126-4.
13. SRP, K. *Atypografie: asymetrická harmonie*. Praha: Arbor vitae, 2009. ISBN 978-80-87164-17-4.
14. TOMAN, J. *Kniha v českém kubismu*. 1. vyd. Praha: Kant, 2004. ISBN 80-86217-37-1.
15. POMAŽLOVÁ, A. *Vidět knihu: knižní grafika Josefa Čapka*. 1. vyd. Praha: Kant, 2010. ISBN 978-80-86970-014-4.
16. MÁRQUEZ, G.G. *Sto roků samoty*. Ilustr. B. Jirků. 1. vyd. Praha: Odeon, 2003. ISBN 80-207-1215-1.
17. CIBULKA, V. *Španělské pohádky*. Ilustr. S. Kolíbal. 1. vyd. Praha: Albatros, 1984.
18. STEKLAČ, V. *Boříkovy lapálie*. Ilustr. A. Born. 1. vyd. Praha: Albatros, 2001. ISBN 80-00-00928-5.
19. DICKENS, Ch. *Kronika Pickwickova klubu*. Ilustr. J. Šalamoun. 1. vyd. Praha: Odeon, 1973.
20. CARROLL, L. *Alenka v kraji divů a za zrcadlem*. Ilustr. M. Prachatická. 1. vyd. Praha: Albatros, 1983.
21. HUGO, V. *Dělníci moře*. Ilustr. J. Zrzavý. 1. vyd. Praha: Odeon, 1977.

22. CHRAMS, D. *Čtyřnohá vrána a nové taškařice*. Ilustr. D. Čančíková. 1. vyd. Praha: Argo, 2007. ISBN 80-7203-828-1.
23. ANDERSEN, H. Ch. *Pohádky*. Ilustr. K. Štanclová. 1. vyd. Praha: BRIO, 2005. ISBN 80-86113-79-5.
24. KARAFIÁT, J. *Broučci pro malé i velké děti*. Ilustr. J. Trnka. 1. vyd. Praha: Albatros, 1989.
25. HRABAL, B. *Poupata*. Ilustr. V. Boudník. 1. vyd. Praha: Odeon, 1968.
26. SEIFERT, J. *Býti básníkem*. Ilustr. J. John. 1. vyd. Praha: Československý spisovatel, 1984.
27. BÖHM, D. *Ticho hrocha - Černé pohádky*. Ilustr. D. Böhm. 1. vyd. Praha: Labyrint, 2010. ISBN 978-80-680317-3.
28. KAINAR, J. *Nejhorší láska, která nezlomí*. Ilustr. V. Domlátil. 1. vyd. Praha: Dokořán, 2008. ISBN 978-80-7363-190-3.
29. DOYLE, A. C. *Pes baskerovillský*. Ilustr. K. Vaca. 1. vyd. Praha: Albatros, 1969.
30. PETIŠKA, E. *Báje a pověsti starého Egypta a Mezopotámie*. Ilustr. K. Teissig. 1. vyd. Praha: Albatros, 1979.
31. HORVÁTHOVÁ, T. *Modrý tygr*. Ilustr. J. Horváth. 1. vyd. Praha: Baobab, 2004. ISBN 978-80-903276-8-9.
32. NIKL, P. *Lingvistické pohádky*. Ilustr. P. Nikl. 1. vyd. Praha: Meander, 2006. ISBN 80-86283-49-6.
33. ŠRUT, P. *Lichožrouti*. Ilustr. G. Miklínová. 1. vyd. Praha: Paseka, 2008. ISBN 978-80-7185-932-1.
34. AUGUSTA, J. *Z hlubin pravěku*. Ilustr. Z. Burian. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1959.

Internetové zdroje

1. ŠTORM, František. Storm Type Foundy. www.stormtype.com [online]. 2012 [cit. 2012-04-30]. Dostupné z: <http://www.stormtype.com/index.html>
2. Kresba. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-2012 [cit. 2012-04-29]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Kresba>

12. RESUMÉ

I chose for my M.A.thesis topic - the Design of Book Covers because I was able to use all my multidisciplinary skills. First, I did the branch of study Book Binding on my Bachelor of Arts study programme and therefore I was still close to book design. That is why I started to study the subject of Illustration and as the second line Graphic Design. I wanted to connect and make full use of those skills in the topic of my M.A.thesis. An ideal topic was then the Design of Book Covers. I was able to work with illustrations, book design and typography.

First, I was considering working on an integral book series, but later I decided on using all skills on book covers and at the same time I would learn to react to various requirements and concrete demands. That is why I chose for book covers works of various authors and genres, such as horror, science fiction, a detective story, a theatre play, nonfiction, fairy-tales, comics etc. Each of those genres and authors required an individual approach. In my work, I made full use of varied media - both classical and temporary ones. A part of the book covers set is a cross-over in a way, they were first created by hand and later finished in my laptop. But out of all those techniques drawing plays the leading role, that is usually start of my work. I created each of those book covers individually and there always was a strong response to the contents of the book. I worked out not only the first page of the cover but I treated that as a whole. There is often a picture at the back of the cover or the picture goes over the cover spine. I also created some alphabets designs of my own which became a part of illustrations, but they should not have prevailed. Then I used graphic alphabets of František Skála, mainly for covers created in my laptop or the covers with photographs.

As a result I created twenty-five book covers which I present in a form of nine posters and others which are on book models that I made by myself. I believe that the book covers on book models provide more realistic view and function of each book cover.

13. SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1

Pohádky Václava Čtvrtka – tři ilustrované knihy, bakalářská práce / 2009

Příloha 2

Plakáty – Kůrovec / 2010

Příloha 3

Skicáky / 2010 - 2012

Příloha 4

Poštovní známky – Jirí Melantrich a Cheb / 2010

Příloha 5

K. J. Erben – Kytice, tři balady / 2011

Příloha 6

Antonín Sova – Krajiny / 2011

Příloha 7

Komiks, verze 2010 a 2011

Příloha 8

Proces tvorby

Příloha 9

knižní obálka Oldřich Mikulášek – Vinohrad

Příloha 10

knižní obálka Krajina Eufórie – Josef Hanzlík

Příloha 11

knižní obálka Incident ve Vichy – Arthur Miller

Příloha 12

knižní obálka Dutý břeh – Ivan Wernisch

Příloha 13a

Autorský komiks – první díl / druhý díl

Příloha 13b

Autorský komiks – předřátky

Příloha 14

knižní obálka Obr jménem Drobeček – Pavel Šrut

Příloha 15

knižní obálka Záhada jezera Tanu-ten – Josef Hanzlík

Příloha 16

knižní obálka Zlatý brouk – Edgar Allan Poe

Příloha 17

knižní obálka Setkání s Rámou – Artur C. Clarke

Příloha 18

knižní obálka Tři sestry – A. P. Čechov

Příloha 19

knižní obálka Čekání na tmou, čekání na světlo – Ivan Klíma

Příloha 20

knižní obálka Povídky s X – H. G. Wells

Příloha 21

knižní obálka Čarodění – Jana Štroblová

Příloha 22

knižní obálka Píseň o zelené lampě – Roman Kníže

Příloha 23

knižní obálka Ostrov Štvanice – Karel Šiktanc

Příloha 24

knižní obálka Říjnová země – Ray Bradbury

Příloha 25

knižní obálka Clive Barker – Zloděj duší

Příloha 26

knižní obálka Autíčko Tydýt – Jiří Kahoun

Příloha 27

knižní obálka Život ve vodě – Martin Smrček

Příloha 28

knižní obálka Kocouří knížka – Michal Černík

Příloha 29

knižní obálka Pimpilim pampam – Josef Hanzlík

Příloha 30

knižní obálka Tulák a svět – Maxim Gorkij

Příloha 31

knižní obálka Maigret a Dlouhé Bidlo – Georges Simenon

Příloha 32

knižní obálka Naši předkové – Italo Calvino

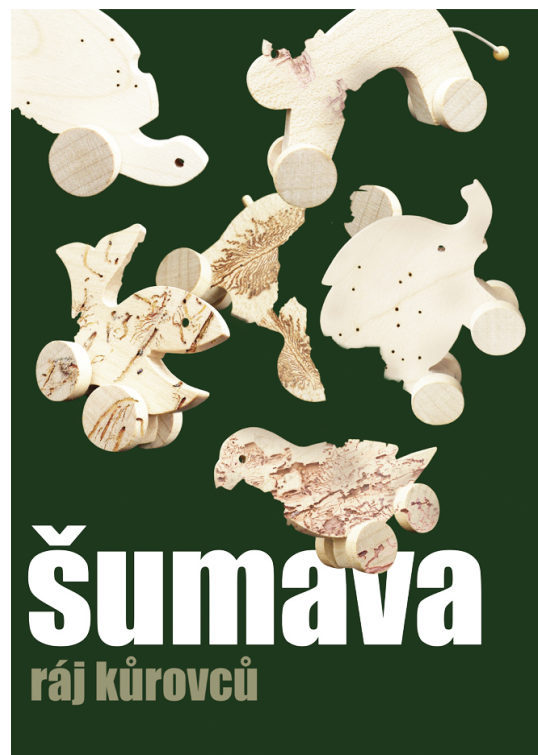
Příloha 33

Obálka – model

Příloha 34 – Plakát

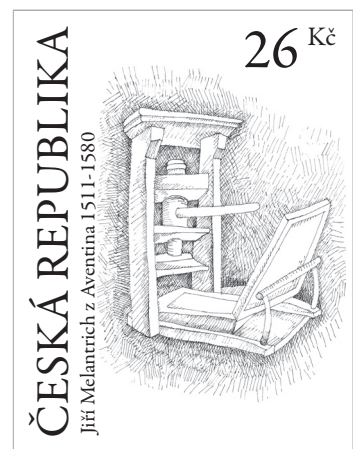
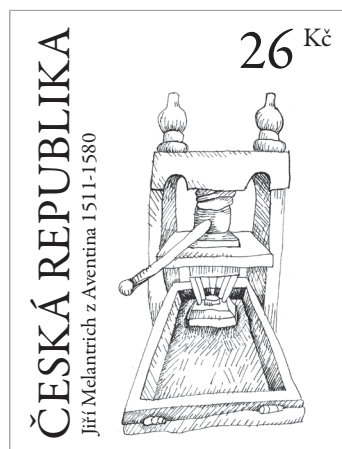
Příloha 1

Příloha 2

Příloha 3

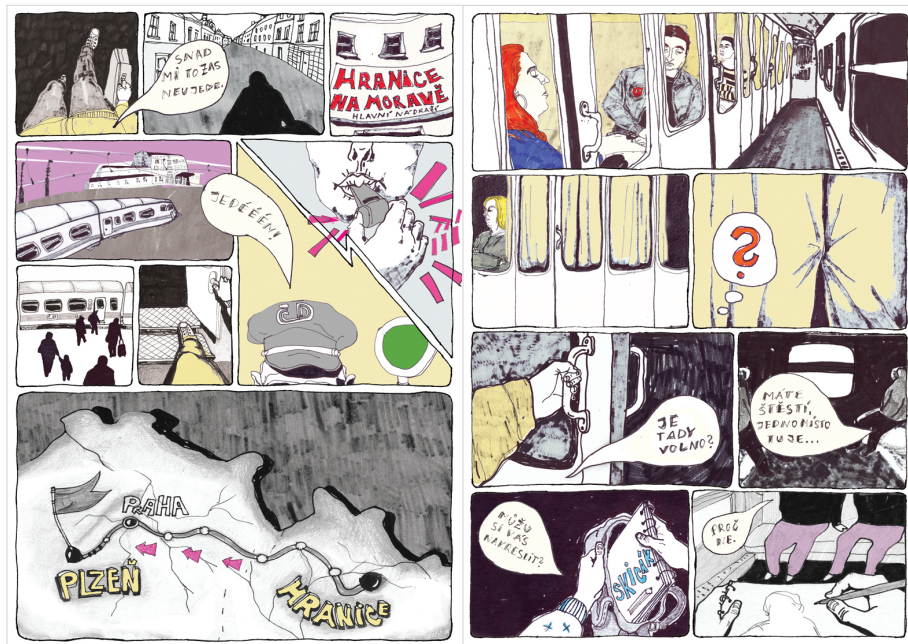
Příloha 4

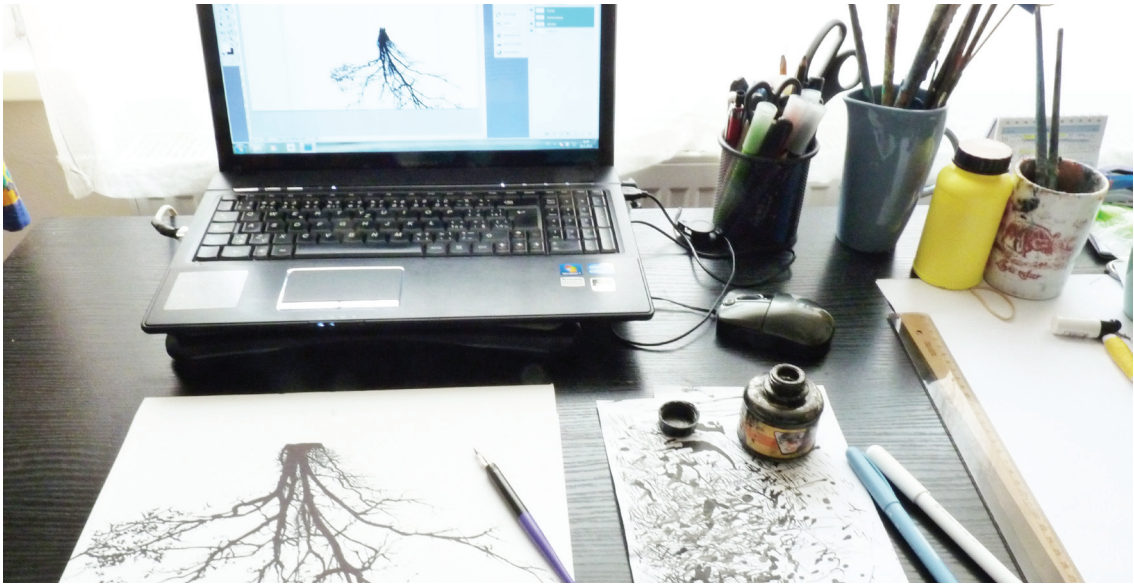

Příloha 5

Příloha 6

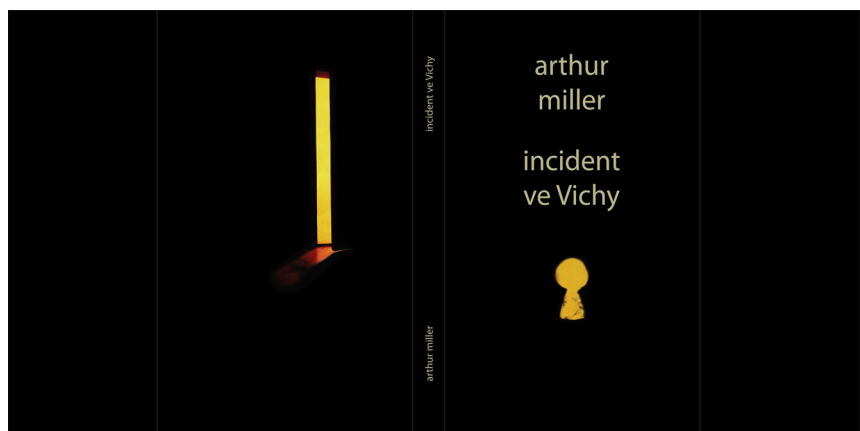
Příloha 8

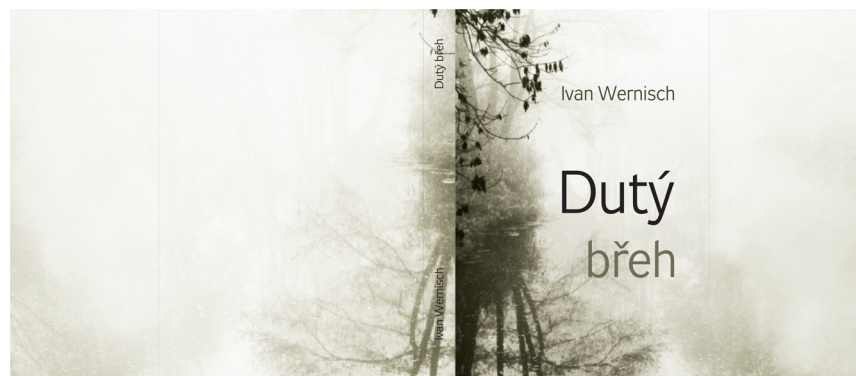
Příloha 9

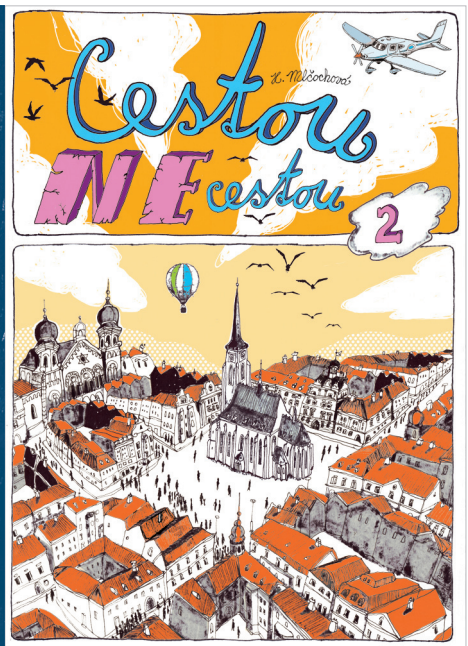
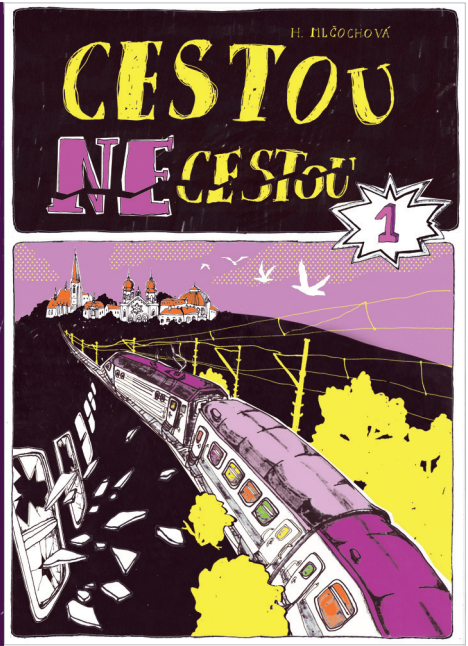
Příloha 10

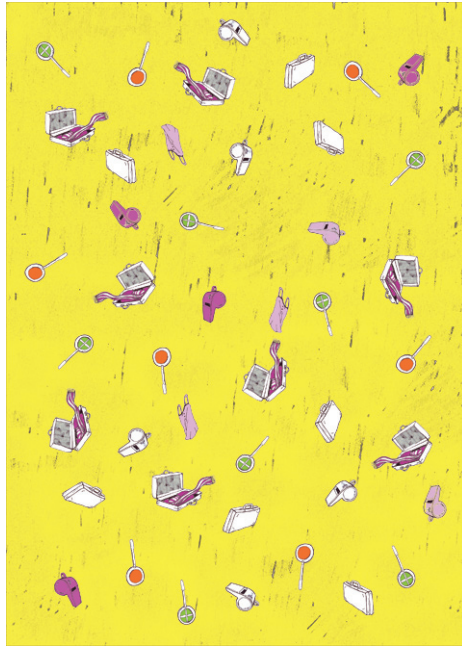

Příloha 11

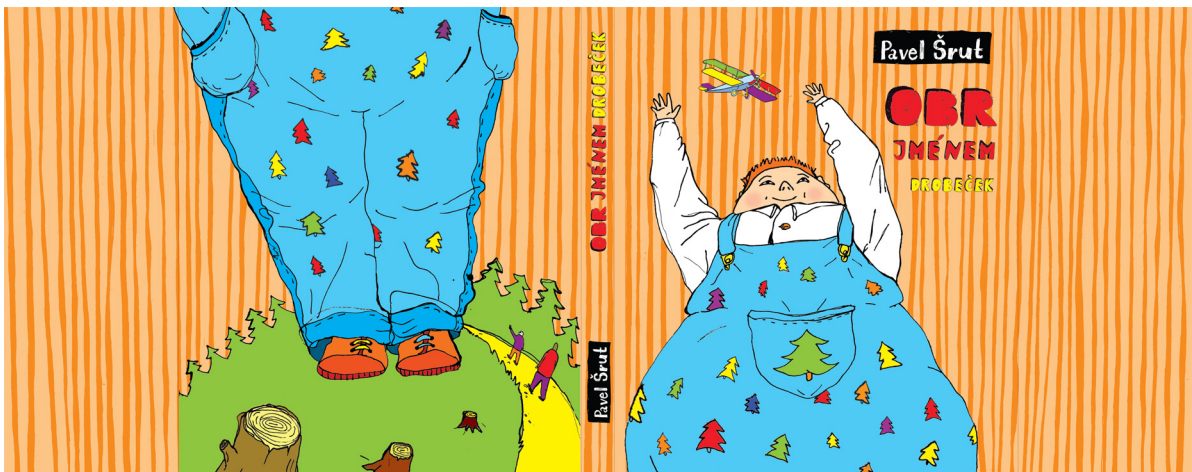

Příloha 12

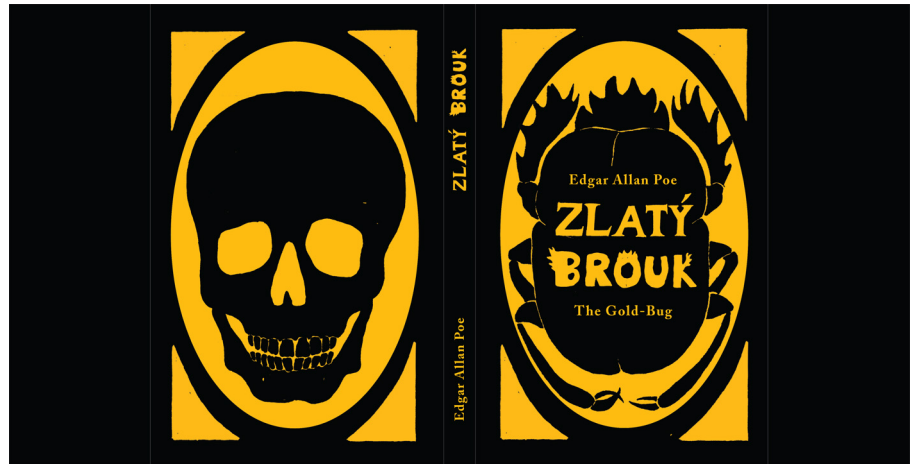
Příloha 13b

Příloha 14

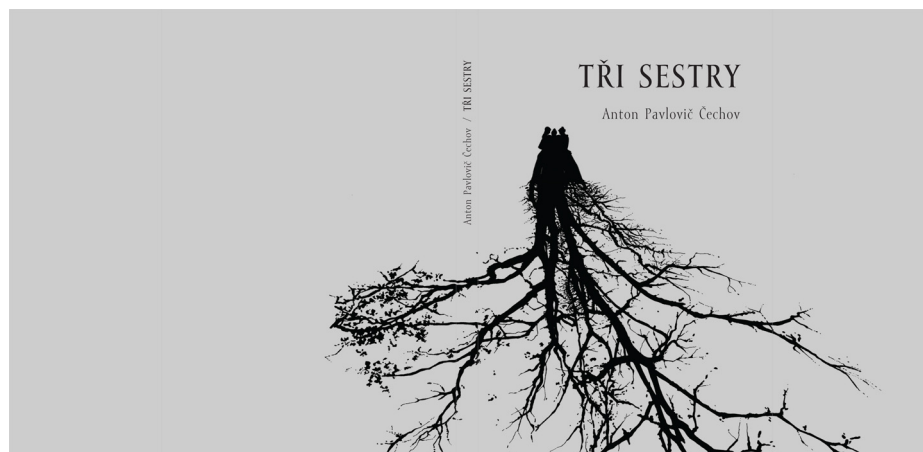
Příloha 15

Příloha 16

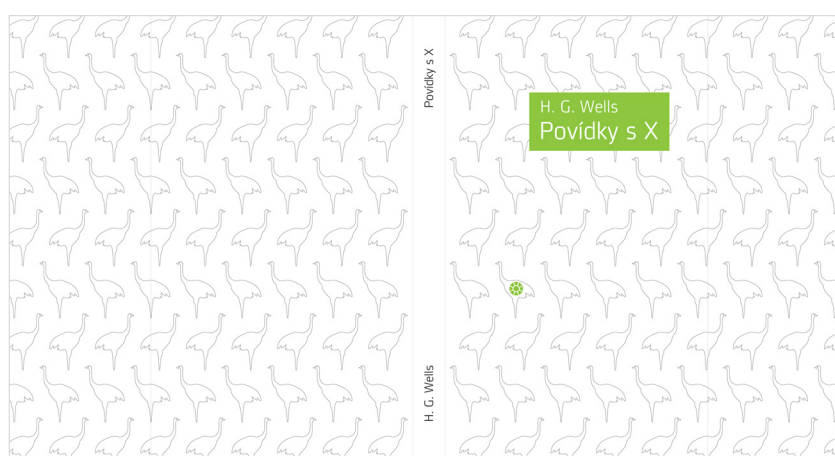
Příloha 17

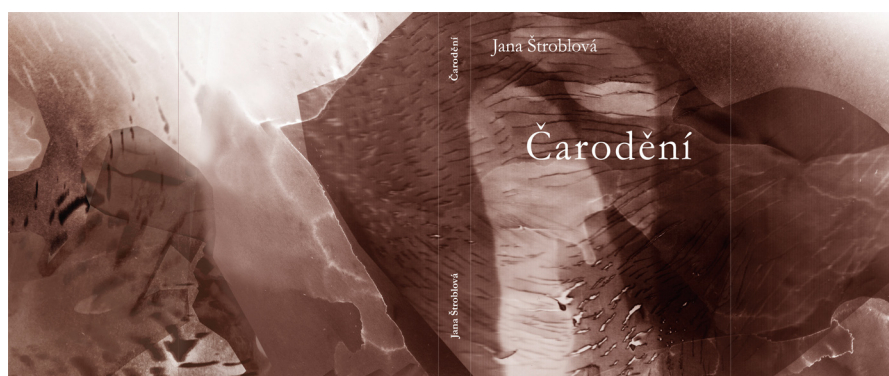
Příloha 18

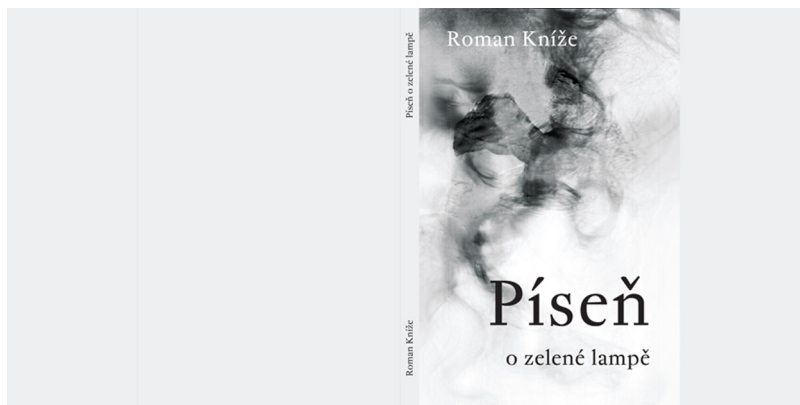
Příloha 19

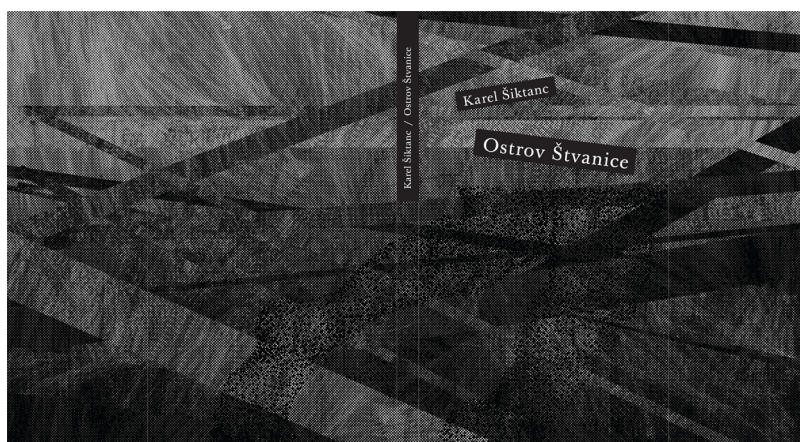
Příloha 20

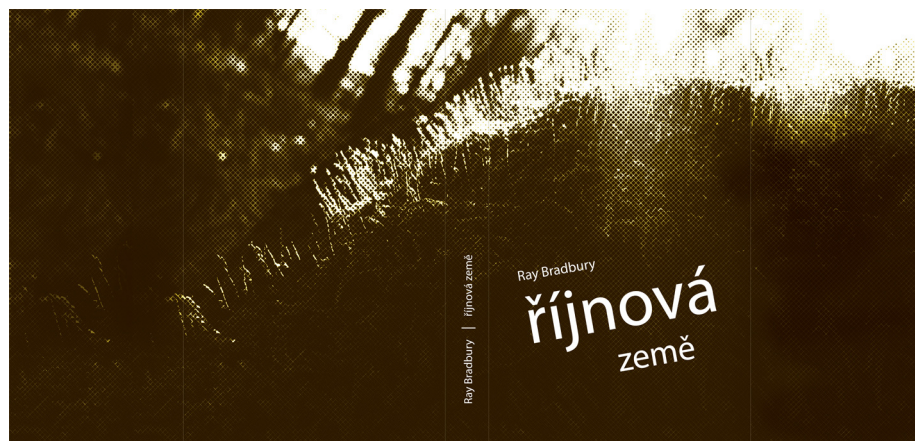
Příloha 21

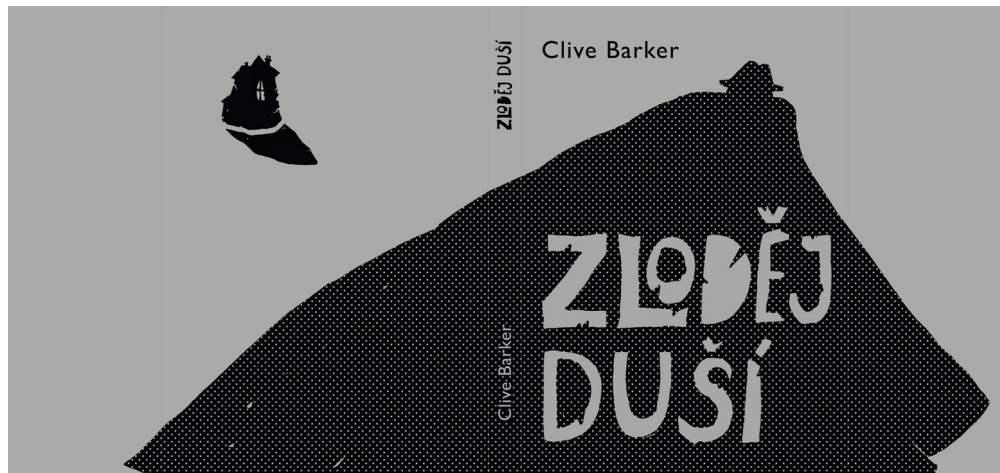
Příloha 22

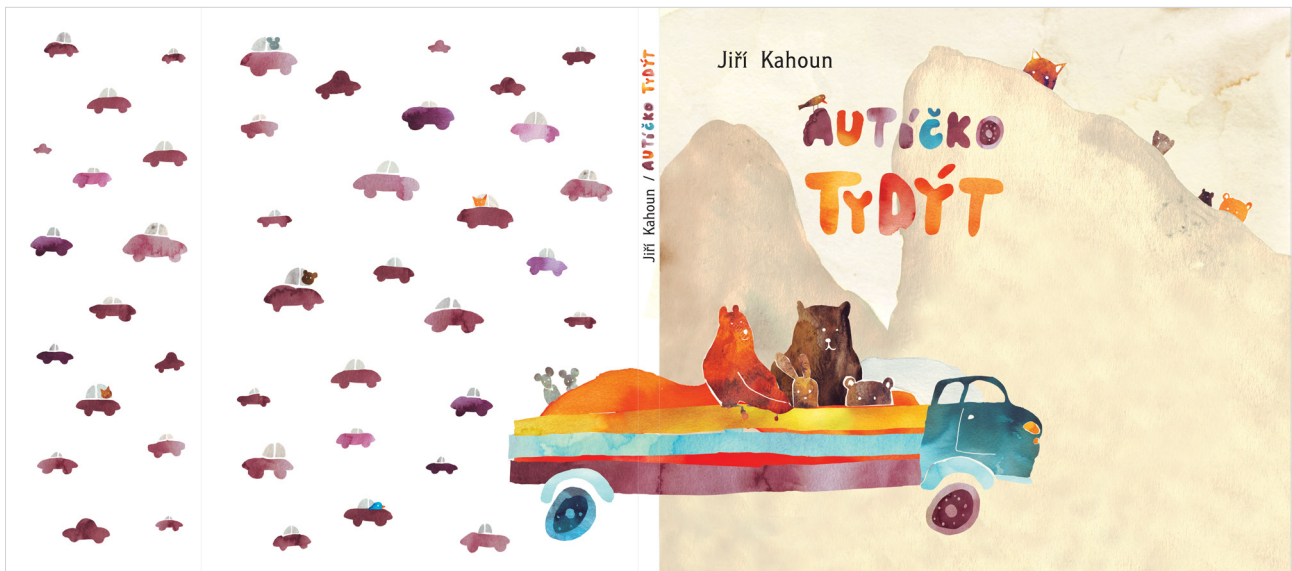
Příloha 23

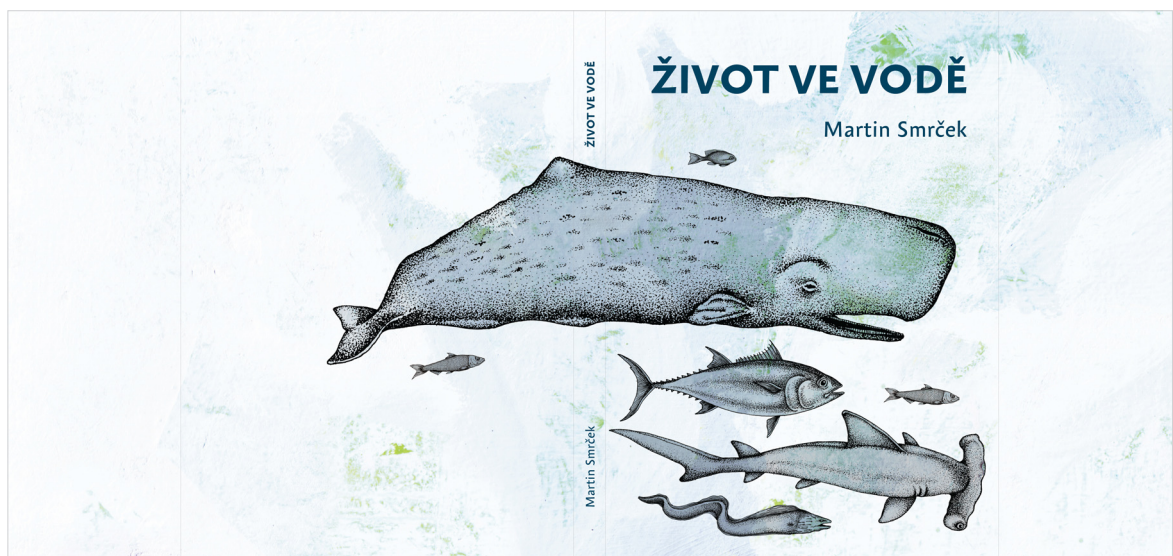
Příloha 24

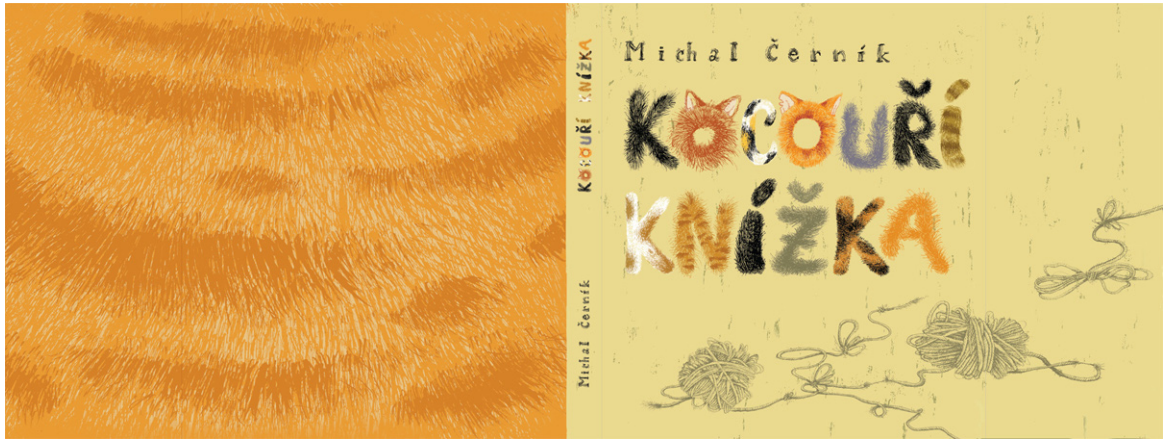
Příloha 25

Příloha 26

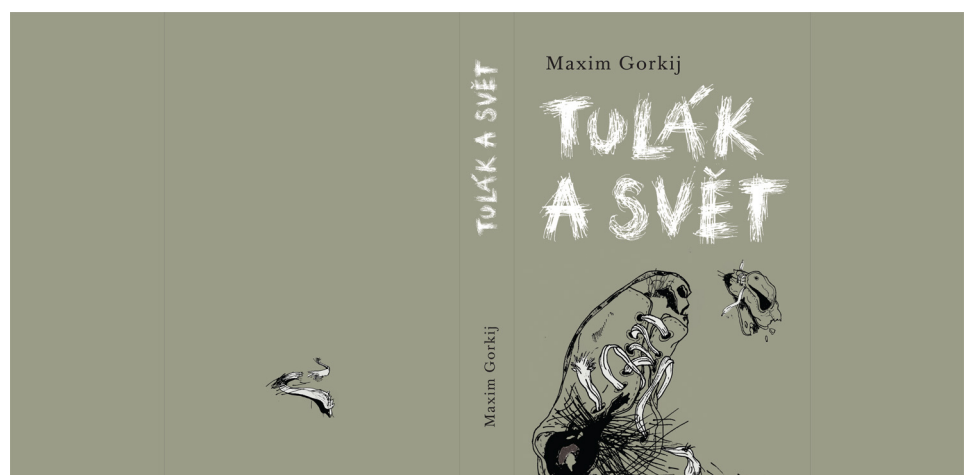
Příloha 27

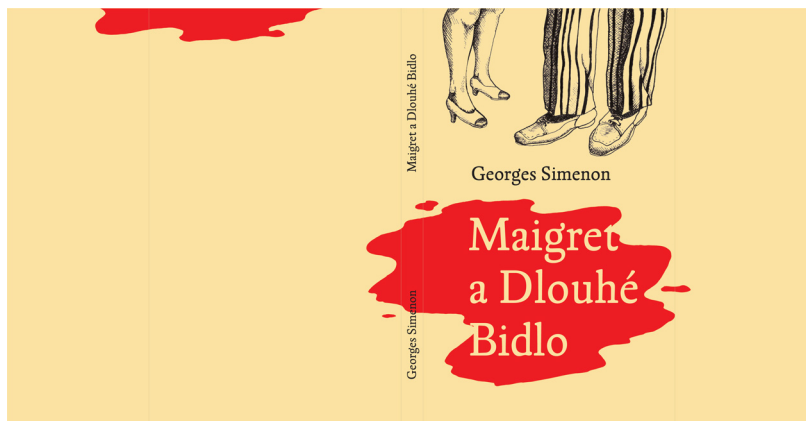
Příloha 28

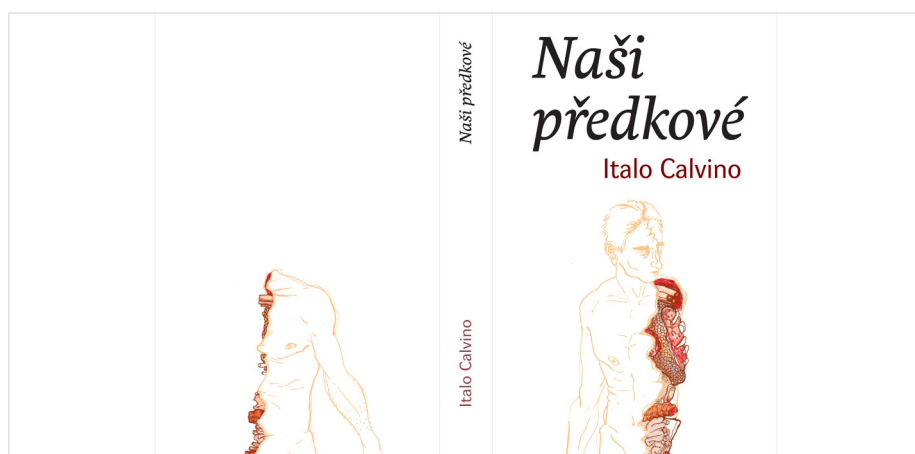
Příloha 29

Příloha 30

Příloha 31

Příloha 32

Příloha 33

Příloha 34